

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 161)

Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı ve Denizli Milletvekili Mustafa Kemal Aykurt'un, Bursa Milletvekili Teoman Özalp ile Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan'ın, Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in, Diyarbakır Milletvekili Abdulbaki Erdoğan ve 2 Arkadaşının, Kayseri Milletvekili Sadık Yakut'un, Kütahya Milletvekili Seydi Karakuş ve 4 Arkadaşının, İstanbul Milletvekili Mustafa Baş ve 40 Arkadaşının, Çorum Milletvekili Melek Denli Karaca'nın, Erzin-can Milletvekili Sebahattin Karakelle'nin, Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş'ın, Ankara Milletvekili Ayşe Gürocak'ın, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün, Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 15 Arkadaşının; Yüksek Öğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine ve Aynı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifleri ve Anayasa ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Adalet Komisyonları Raporları (1/521, 2/128, 2/141, 2/175, 2/225, 2/228, 2/230, 2/235, 2/259, 2/261, 2/268, 2/269, 2/276, 2/280)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

20.8.1999

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1507/4091

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 18.8.1999 tarihinde kararlaştırılan "Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Cumhuriyet döneminde kapsamlı son af kanununun çıkarıldığı, 15 Mayıs 1974 tarihinden bu yana 25 yıl geçmiş bulunmaktadır. Bu süre zarfında siyasal, ekonomik ve sosyal bakımlardan toplumda derin değişiklikler meydana gelmiştir. Özellikle ekonomik ve sosyal yapının yozlaşması, adaletsiz gelir dağılımının yol açtığı yoksulluk, ahlakî değerlerdeki aşınma, sağlıksız kentleşme, aşırı tüketimin körüklenmesi, görsel yayınlardaki şiddet sahneleri, silâhlanma eğilimi ve yüksek oranlardaki işsizlik, suçların artmasında başlıca etkenler olmuştur.

Sınırlı da olsa genel bir af çıkarılması, geçmiş anlaşmazlıkların unutulmasını, yeni ve sakin bir toplumsal hayata yönelmeyi, toplumla bütünleşmeyi ve genel bir barışın sağlanmasını sağlayacaktır. Böylece affın yararlananlara toplumun üretken üyesi olarak yeni bir başlangıç yapma fırsatı verilmiş olacaktır.

Öte yandan kanunlarda yer alan soyut ve genel kuralların bazen belirli bir olayda yasa koyucunun öngörmediği veya öngörülenden daha şiddetli sonuç verdiği bilinmektedir. Nitekim zaman içinde paranın değerindeki azalmalar sonucu para cezalarının etkinliğini kaybetmesini önlemek amacıyla, para cezalarının yıllar itibarıyla artışı öngören hükümlerin uygulanması sonucunda bazı kanunlardaki para cezalarında meydana gelen artışlar, ödemesi güç yüksek miktarlara erişmiştir. Suç ile ceza arasındaki dengeyi bozan bu durumun düzeltilmesinde yarar bulunmaktadır. Bu konuda çıkarılacak af, cezayı zayıflatmayacak, tam tersine, onun adilâne bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır.

Özetle, çeşitli nedenlerle hüküm giymiş insanların yeniden eski haklarına sahip bireyler olarak topluma kazandırılmasını sağlamak amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Kanunun amacı, Cumhuriyetin 75 inci yılı dolayısıyla bazı suçların affına ilişkin usul ve esasları belirlemek olarak vurgulanmaktadır.

Madde 2. — Tasarıyla getirilen affın kapsamı gösterilmiştir. Buna göre; ilgili kanun maddesinde öngörülen şahsi hürriyeti bağlayıcı cezasının üst sınırı oniki yılı geçmeyen suçlar, bu suçlardan dolayı oniki yıl veya daha az şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm olanların cezaları, para cezaları, suçların fer'î ve mütemmim cezaları, kamu hizmetlerinden yasaklanma cezaları, bir meslek veya sanatın yapılmaması cezaları, işyeri kapatma cezaları, taksirle işlenen suçlar ve kabahatler bütün sonuçlarıyla affedilmekte ve bu Kanundan yararlanan Silâhlı Kuvvetler mensupları ile ilgili istisna belirtilmektedir.

Madde 3. — Anayasanın 87 nci maddesinde 14 üncü maddeye yapılan yollama ile genel ve özel af ilânı yetkisi dışında tutulan fiillerden olan; devletin uluslararası şahsiyetine karşı suçlar, devlet kuvvetleri aleyhinde suçlar, halkı, sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik suçu ve Terörle Mücadele Kanunundaki suçlar ile Anayasanın 169 uncu maddesinde belirtilen ormanları yakmak, yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar, kesin olarak af kapsamı dışında bırakılmıştır.

Bunların yanında -daha önce çıkarılan çeşitli af kanunlarında olduğu gibi- kamu vicdanının affını hiçbir şekilde benimsemediği suçlardan olmaları nedeniyle Atatürk aleyhine işlenen suçlar, basit ve nitelikli zimmet, memurun devlet alım ve satımlarına fesat karıştırması, irtikâp, rüşvet, uyuşturucu maddelerle ilgili suçlar, genel adap ve aile düzeni aleyhine işlenen suçlar, adam öldürme cürümleri, dolandırıcılık, hileli iflas suçları ile kaçakçılığın men ve takibi sırasında görevliyi veya görevliye yardım eden öldürmek, haksız mal iktisabı ve kara paranın aklanması suçları da kesin olarak af kapsamı dışında bırakılmıştır.

Yine daha önce çıkarılan çeşitli af kanunlarında olduğu gibi, genel af dışında bırakılmakla birlikte cezalarında indirim yapılan suçlardan olan; memurun devlet alım ve satım işlerinde menfaat temini, memuriyet ve mevki nüfuzunu kötüye kullanma, işkence, yıkıcı, öldürücü alet veya barut ve benzeri ateşli ceza üretimi veya yurda sokulması veya satışı, resmi nüfuz ticareti, cürüm işleyenleri saklamak ve delilleri yok etmek, hükümlü ve tutukluların ayaklanması, hükümlü ve tutukluların kaçmasına yardım etmek, suç işlemeye tahrik, kanunun suç saydığı fiili övme veya halkı kanuna itaatsizliğe tahrik, korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit, cürüm işlemek için teşekkül kurma ve teşekkül mensuplarına yardım etmek, kalpazanlık, devlete ait mühür, damga vesair alâmetlerin taklidi, sahtecilik, artırma ve eksiltmeye hile karıştırma, kamu düzeni aleyhine işlenen cürümler, gasp, hükümete karşı şiddet veya karşı gelme amacıyla işlenen nası ızrar ve bilişim suçları ile,

- Firar, izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya veya saklı bulunma suçları hariç olmak üzere Askerî Ceza Kanununda yer alan suçlar,

- Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunda yer alan toplu veya teşekkül halinde işlenen kaçakçılık,

- Ateşli silâhların imali, yurda sokulması ve satışı,

- Yurt içinde korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının yurt dışına çıkarılması suçları ve

- Vergi, resim ve harçlara ilişkin kanunlardaki suçlar

genel af kapsamı dışında bırakılmıştır. Ancak, bu suçların cezalarında 4 üncü maddede belirtilen çerçeve içinde belirli bir indirim söz konusudur.

Ayrıca öğrenci affı hariç olmak üzere, daha önce bir aftan yararlandıktan sonra yeniden suç işlemiş olanlar da af kapsamına alınmamışlardır.

Madde 4. — (1) numaralı bentte, 3 üncü maddede belirtilen suçlardan Anayasanın 87 nci maddesinin 14 üncü maddeye yollama yaparak genel ve özel af dışında bıraktığı fiitler ile Anayasanın 169 uncu maddesinde belirtilen suçlar ve kamu vicdanının affını benimsemediği suçlar hariç, 18 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş suçlardan :

- Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilenlerin cezalarının otuz yıl ağır hapis cezasına çevrilmesi

- Müstakillen; diğer şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilenlerin şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının üçte birinin, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmiş olup onsekiz yaşını bitirmemiş olanların şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının üçte ikisinin; para cezalarının yarısının infaz olunmaması

öngörülmüştür.

(2) numaralı bentte ise, 3 üncü maddede belirtilen suçlar hariç, 18 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş ve 2 nci madde kapsamına girmeyen suçlardan :

- Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilenlerin cezalarının yirmidört yıl ağır hapis cezasına çevrilmesi,

- Müstakillen; oniki yıldan fazla şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilenlerin şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının oniki yılının, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmiş olup onsekiz yaşını bitirmemiş olanların şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının onsekiz yılının; para cezalarının tamamının infaz olunmaması

hükme bağlanmıştır.

Madde 5. — Bu Kanunun uygulanmasında kural olarak suç ve cezaların içtimama ilişkin hükümlerin dikkate alınmaması, dolayısıyla her bir suçun ayrı ayrı işlem konusu yapılması ilkesi benimsenmiştir. Ancak, bu yoldan adaletsiz sonuçlara meydan verilmemesi için bu Kanundan yararlananların mahkûmiyetleri toplamının içtima hükümlerine göre verilmiş veya verilebilecek ceza miktarını geçemeyeceği de hükme bağlanmıştır.

Madde 6. — Maddeye göre, aftan yararlananlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten veya salıverilme tarihinden itibaren üç yıl içinde taksirli suçlar hariç, uzun süreli şahsi hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir cürüm işlediklerinde, duruma göre haklarında kamu davası açılacak ya da daha önce verilmiş şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaları ile para cezalarının infaz edilmemiş kısımları infaz olunacaktır.

Bu şekilde affın yeniden suç işlenmesine zemin hazırlanmasını önleyici ve caydırıcı bir hüküm getirilmektedir.

Madde 7. — 3 üncü maddede belirtilen suçlardan Anayasanın 87 nci maddesinin 14 üncü maddeye yollama yaparak genel ve özel af dışında bıraktığı fiiller ile Anayasanın 169 uncu maddesinde belirtilen suçlar ve kamu vicdanının affını benimsemediği suçlar hariç, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmemiş olanlar hakkında takibat yapılmaması ve daha önce hükmedilmiş cezaların bütün sonuçlarıyla affedilmesi öngörülmüştür.

Madde 8. — Haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunup da firar edenlerin, bu Kanun hükümlerinden yararlanabilmeleri için öngörülen süreler içinde resmî mercilere başvurarak teslim otmaları zorunludur. Bu süreler içinde belirtilen işlemleri yaptıranların bu Kanun hükümlerinden yararlanamayacakları (1) numaralı bentte hükme bağlanmaktadır.

(2) numaralı bentte ise, Askerî Ceza Kanununda öngörülen firar, izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya veya saklı bulunma suçlarının affı ile ilgili şartlar gösterilmiştir. Bu durumda bulunanların aftan yararlanabilmeleri için belirtilen süreler içinde resmî mercilere başvurup teslim otmaları gerekmektedir.

Madde 9. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 36 nci maddesinde yer alan "Mahkûmiyet halinde cürüm veya kabahatte kullanılan veya kullanılmak üzere hazırlanan veya fiilen irtikabından husule gelen eşya fiilde methali olmayan kimselere ait olmamak şartı ile mahkemece zapt ve müsadere olunur." hükmüne paralel olarak, suçta kullanılan yahut yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve memleketle sokulması suç oluşturan eşyanın müsadere edileceği ve bunların dışında kalan eşyaların ithalde alınan gümrük ve diğer vergi ve resimler ile ardiye ücretleri ve sair masraflarının ödenmesi halinde ilgililerin mağduriyetinin önlenmesi amacıyla, sahiplerine geri verilmesine ilişkin düzenleme getirilmiştir.

Ayrıca, bu Kanun hükümlerinin cezaları affedilen, çevrilen veya indirilenlere karşı işlemiş oldukları suçlardan dolayı mağdurların kişisel hak talebinde bulunmalarını önlemeyeceği de açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde 10. — Genel aftan yararlananların mahkûmiyet hükümlerine ait sicil kayıtlarının adli sicilden çıkarılması, aynı mahiyetteki cezalara ait işlerden sicil tesis edilmemiş olanlar için ise sicil kaydı tesis edilmemesi esası getirilmektedir.

Madde 11. — (1) numaralı bentte, Kanundan yararlananların salıverilme işlemleri ile ilgili hükümler getirilmektedir.

(2) numaralı bentte, 3713 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin, çeşitli suçlardan dolayı mahkûm olmuş kimselerin her biri cezasından ayrı ayrı indirim yapılmak suretiyle uygulanmasından doğan mağduriyetlerin giderilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede içinde, 3713 sayılı Kanunun ge-

çici I inci maddesinin (a) ve (b) bentlerinin, aynı neviden verilen ceza sayısı ne olursa olsun hepsinin tek bir ceza gibi infaz edilecek şekilde uygulanması öngörülmüştür.

(3) numaralı bentte, daha önce şartla salıverilmiş olanlar ile bu Kanundan faydalanarak salıverilenlerin üretken bireyler olarak yeniden topluma kazandırılabilmesi için salıverilme tarihinden itibaren üç yıl boyunca iyi hâl gösterdikleri takdirde memnu haklarının iadesi talebinde bulunabilmeleri bir sosyal tedbir olarak öngörülmüştür.

Madde 12. — Yükseköğretim kurumlarından her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan yahut yönetmeliklerinde öngörülen süreler içinde öğrenimlerini tamamlayamadıkları için ilişiği kesilen öğrenciler ile lisansüstü öğrencilerine, ilgili yükseköğretim kurumunun disiplin ve eğitim-öğretim bakımından aradığı kurallara uymak şartıyla yeni sınav hakkı tanınmaktadır. Ayrıca, Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken başarsızlıkları nedeniyle ilişiği kesilenlerin tâbi olacakları hükümler belirlenmektedir.

Madde 13. — Yürürlükle ilgilidir.

Madde 14. — Yürütmeye ilgilidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

24.8.1999

Esas No. : 11521

Karar No. : 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, 20.8.1999 tarihinde Tali Komisyon olarak Anayasa ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonlarına, Esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna gönderilen "Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı" 1/521, Komisyonumuzun 24.8.1999 tarihli toplantısında Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk, İçişleri ve Adalet Bakanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığı yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Tasarı ile; Cumhuriyetimizin 75 inci yılı münasebetiyle; toplumda barışın, huzurun ve bütünleşmenin sağlanması, suç işleyenlerin, suçtan mağdur olanların incitilmemesi dengesi gözetilmek suretiyle üretici bireyler olarak topluma kazandırılması, suç ile ceza arasındaki dengenin düzeltilmesi amaçlarıyla bazı suçlar affedilmekte, bazı suçlar için ceza indirimi yapılması öngörülmektedir.

Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk sunuş konuşmasında;

- Suçun toplum düzenini bozan bir olay olması sebebiyle cezalandırıldığını,
- Tasarıda genel ve özel affa ilgili hükümlerin bir arada yer aldığını, Cumhuriyetimizin 75 inci yılı nedeniyle böyle bir düzenleme getirildiğini,
- Geçmiş dönemlerde de affa ilgili çeşitli kanunlar çıkarıldığını geniş kapsamlı en son affın 1974 yılında çıkarıldığını,
- Affa, suçluların topluma üretici bireyler olarak kazandırılmasının amaçlandığını,
- Affın kapsamı belirlenirken suçtan mağdur olanların incitilmemesi gerektiğini bunun ince bir denge olduğunu,
- Affa ilgili düzenleme yapılırken Anayasanın 87 nci maddesinde yer alan "Anayasanın 14 üncü maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, genel ve özel af ilânına" hükmü ile; 169 uncu maddesinde yer alan "ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daralmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz." hükmü gereği olan suçlarla, toplum vicdanının affını kabul etmediği suçların kapsamı dışı bırakıldığını,

İfade etmişlerdir.

Türk Ceza Kanununun 97 nci maddesine göre; genel af kamu davası ve hükümlenen cezaları bütün neticeleri ile birlikte ortadan kaldırılmaktadır. 98 inci maddeye göre ise özel af cezayı ortadan kaldırmakta, azaltmakta ya da değiştirilmekte, ancak fer'i ve mütemmim cezalara etki etmemektedir. Bu Tasarı da her iki affa ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

Komisyonumuz, tümü üzerindeki görüşmelere başlamadan önce; İçtüzüğün 23 üncü maddesi hükümlüne göre, söz konusu Tasarının Tali Komisyon olarak havale edilmesini gözönüne alarak Tasarıyı Anayasaya aykırılık çerçevesinde değerlendirmeyi ve bir metin oluşturmayarak rapor halinde görüşlerini Esas Komisyon olan Adalet Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunmayı kararlaştırmıştır.

Tasarı üzerindeki görüşmelerde üyelerimizce aleyhte şu görüşler dile getirilmiştir :

— Af, Türkiye Büyük Millet Meclisinin en temel adli yetkilerinden biridir. Anayasal, hukuksal ve toplumsal etkileri açısından önemlidir. Af yetkisi kuralı olmayıp, cüzi istisnai bir yetki olması nedeniyle ancak olağanüstü sebepler (rejim, hukuk sistemi değişikliği gibi) söz konusu olduğunda kullanılmalıdır.

Bu tasarı ile öngörülen düzenleme Anayasal yetkinin suiistimali, 1974 zihniyetinin güntümlüze aktarılmasıdır.

— Affın kapsamı, belirlenirken kişiye karşı işlenen suçlar kapsamında olmamalıdır. Devlet öncelikle kendine karşı işlenen suçlarla, ifade ve düşünce suçlarını affetmeli, mala ve cana karşı suçlarda tazminat söz konusu olması durumunda bu tazminatı devletin ya da affa mazhar olan kişinin ödemesini Tasarıya dercetmek gerekir.

— Uygulayıcılar tarafından farklı yorumlanabilen değerlendirilebilen birbirine yakın suçların kapsam dışına çıkarılmasında eşitlik ilkesinin gözetilmesi gereklidir.

— Affın gerçekleştirilmesi için şartlar mevcut değildir. Gereçekler taminkâr bulunmamıştır. Bu düzenleme vicdanları rahatlatmak bir yana rahatsız etmektedir.

— Af konusundaki düzenlemenin Anayasaya uygunluk bakımından incelenmesi, söz ve fikir hürriyeti ile ilgili suçların af kapsamına alınması gereklidir. Ancak bu halde onayladığımız uluslararası sözleşmelere uygun hareket edilmiş olacaktır.

— Affın gerekçesi siyasidir. Bu nedenle siyasi suçların da af kapsamına alınması doğru olacaktır.

Teklifin lehinde ise;

— Affa ilgili yapılan çalışmanın toplumdaki beklentiler açısından son derece önemli olduğu,

— Toplumsal barışı kurma, yeni bir sayfa ile 2000'e girmenin amaçlandığı,

— Ahlakî, ekonomik vs. çeşitli sebeplerle işlenen ve vicdanların kabul edilebileceği ölçüde suçların affedilmesinin önemli olduğu,

Belirtilmiştir.

Affın cezaların caydırıcılığını ortadan kaldırdığı şeklindeki iddialara karşı afftan yararlananlar arasında en çok mala işlenen suçlarda tekrar olduğu, adam öldürme, ırza tecavüz gibi suçların harsaltık derecesinde suç işleme eğilimi olmadıkça az rastlandığı ifade edilmiştir. 1974 yılında çıkarılan afftan yararlananların ancak 1/5 inin tekrar suç işlediğine dikkat çekilmiştir.

Affedilen hükümlülerin topluma kazandırılması konusunda; işyerlerinde % 3 oranında eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu olduğu, Tasarıda memnu hakların iadesini içeren intibakı kolaylaştırıcı 11 inci maddenin bulunduğu belirtilmiştir.

Afla ilgili düzenlemenin, Anayasanın eşitlik ilkesini ihlâl etmesi için infaz yönünden eşit ve aynı durumda olan mahkûmların şartlı salıverme bakımından farklı uygulamaya tâbi tutulmasının gerektiği, bunun dışında eşitlik ilkesinin mutlak olmadığı Anayasa Mahkemesince de belirtildiği; suçlar arasında keyfiliğe kaçmadan ayırım yapma yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkisi içinde olduğu söylenmiştir.

İnfaz yönünden eşit ve aynı durumda olan mahkûmların eşitlik ilkesi çerçevesinde muamele görmesi ceza hukukunun da en temel ilkesidir. Bu Tasarı ile aynı durumda olanlar aynı uygulamaya tâbi tutulmuştur. Bu nedenle Anayasaya aykırılık mevcut değildir.

Komisyon üyelerimizce maddelerin düzenlenişi hakkında şu görüşlerin Adalet Komisyonunun dikkatine sunulması önerilmiştir.

— Geçici Kanun olması, süreklilik arzetmemesi nedeniyle amaç, kapsam gibi kenar başlık koymaya gerek yoktur. Amaç maddesinde; Cumhuriyetimizin 75 inci yılı sebebiyle af çıkarıldığı belirtilmektedir. Bu yazım vatandaşın anlayışına uygun bir yazım değildir. Toplumsal ihtiyaçtan ya da kamu vicdanından kaynaklandığı ifade edilmelidir. Cumhuriyet kavramı istismar edilmemelidir.

— 1 inci maddenin muhafaza edilmesi durumunda 2 nci maddedeki 18 Nisan günü yine özel bir gün olması nedeniyle 23 Nisan olarak değiştirilebilir.

İmar Kanunundan veya diğer kanunlardan doğan idarî para cezaları, kente karşı işlenen suçların artması karşısında bu cezaların bir fonda toplanarak afet bölgelerinde kullanılmak üzere kaynak teşkil etmesi sağlanmalıdır.

— TCK'nun 243 üncü maddesinin Tasarının 3 üncü maddesinin (c) bendinden çıkarılacak (b) bendine alınması, deprem felaketi dikkate alınarak kamu vicdanının tatmini için 383, 455 ve 459 uncu maddelerinin kapsam dışına çıkarılması uygun olacaktır.

— Memurların disiplin cezalarının affı da bu kapsamda gerçekleştirilmelidir.

— Yükseköğretim öğrencilerine tanınan sınav hakkı yerinde bir düzenlemedir. Bu konuda Komisyonumuza sunulan ve ayrıntılı düzenlemeler içeren önerge Esas Komisyonun dikkatine sunulmalıdır.

Bu önerilerden sonra Komisyonumuza Tasarının 3, 11, 12 nci maddeleriyle ilgili olarak verilen önergeler; okunmuş, oya sunulmadan değerlendirilmek üzere Adalet Komisyonunun dikkatine sunulması kararlaştırılmıştır. Yine Tasarı Metnine yeni bir madde olarak "affı red hakkı"nın eklenmesini içeren önerge de aynı şekilde işlem görülmüştür.

Görüşmelerin sonucunda; Tasarının maddeleri (kapsam dışında kalan suçlarla ceza indirimini kapsamındaki suçları düzenleyen 3 ve 4 üncü maddelerin bentleri ayrı ayrı olmak üzere) Anayasaya aykırılık bakımından tek tek oya sunulmuş ve oy çokluğu ile Anayasaya uygun olduğu görüşüne ulaşılmıştır.

Raporumuz hâvesi gereği Esas Komisyonu olan Adalet Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Ertuğrul Yalçınbayır
Bursa
Sözcü
Ş. Bülent Yahnici
Ankara

Başkanvekili
N. Kemal Atahan
Hatay
Kâtip
Sühan Özkan
İstanbul

Üye
Ahmet İyimaya
Amasya
(Vasıflı ve istisnalı muhalif)

Üye
Şaban Kardeş
Bayburt

Üye
Mehmet Şandır
Hatay

Üye
Süleyman Arif Emre
İstanbul
(Muhalifim)

Üye
Osman Kılıç
İstanbul

Üye
Mehmet Ali Şahin
İstanbul
(Anayasa açısından aykırı bulduğum
düzenlemeler içerdiğinden muhalifim)

Üye
Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş
(Muhalifim)

Üye
Sadık Yakut
Kayseri

Üye
M. Zeki Sezer
Ankara

Üye
İsmail Alptekin
Bolu
(İmzada bulunamadı)

Üye
Edip Özgenç
İçel

Üye
Cavit Kavak
İstanbul

Üye
Necdet Saruhan
İstanbul

Üye
Mehmet Özcan
İzmir

Üye
Mehmet Sağlan
Kahramanmaraş
(Muhalifim)

Üye
Mehmet Kundakçı
Osmaniye

Üye
Şeref Malkoç
Trabzon

(TCK 312/2 md.nin de kapsamına
alınması gerekir)

KARŞI OY GÖRÜŞÜ

Tasarıya karşı olan görüşlerimiz, Anayasa Komisyonu tutanaklarına intikal etmiştir. Sözü geçen tutanak bölümleri, yollama yoluyla "karşı görüşümüzün" bir parçasıdır. Aşağıdaki düşünceler, tasarıya karşı anlatımların kısa ifadesidir :

1. Meclisin en temel yetkisi olan af tasarrufunun toplumsal şartları gerçekleşmemiştir. Savaş, kalkışma gibi olağanüstü durumların, rejim değişikliği, çağa damga vuran önemli olay, köklü ve yaygın değişimin yaşanmadığı dönemlerde af, bu yetkinin tipik kötüye kullanılmasını oluşturur. Cezaların infaz edileceği yönündeki önleyici temel değeri çökertir. 1999 affı, 1974 af zihniyetinin senkronik tekrarıdır.

2. Gün, büyük sayılar yasasının somutun özelliğini kapsamayan yasama kusurlarını giderecek, suç ve cezaları toplumsal değer ölçülerine ve evrimin mukayeseli aklına göre yeniden tarif edecek; insan hakları, özgürlükler, siyasette-felsefede tarafsız ve fakat öz işlevine çekilmiş güçlü devlet tanımını gerçekleştirecek hukuk ve ceza reformunun yapılması gerektiği gündür. Parlamento, bir asırda bir kez ancak kullanabileceği af yetkisinin mahmurluğuna değil, çağdaş yapılanma standartları hedefine koşması gereken millî organımızdır.

3. Düşünce ve basın suçu, "somut ve yaygın/mevcut tehlike" evrensel ölçütü içinde yeniden tanımlanmalı, bu ölçütün kapsam alanında bulunmayan suç halleri, pozitif hukukumuzdan ayıklanmalıdır. Tabii olarak suçlu olmayanların, yasalarla suçlu kılınmaları; bir hukuk/demokrasi ayıbıdır. Düşünceyi ve ifadesini insandan ceza kerpeteniyle sökmeye çalışanlar; zihniyetler, düzenler -yerleri ne olursa olsun- insanın yanı olamazlar.

4. Af yetkisi mutlaka kullanılacak ise, -makûl istisnalar ayıracında- devlete karşı suçlar için kullanılmalıdır. Affı kullanan devletin, kendine karşı ika edilen eylemlerde cimri; insana karşı suçlarda cömert davranması, bir devlet uygarlığının tezahürü olamaz. Klân/çadır zihniyetinin asrı tezahürleri; hukuk ve siyaset tartışına almamayacak kadar değersizdir. Örgüştüntü Sayın Prof. Sağlam'ın ortaya koyduğu (zabıtlara yansıyan) öğrenim/öğretim affı, pedagojik işlevi yönüyle yerinde bir tasarruftur.

Saygılarımızla,

Prof. Dr. Mehmet Sağlam
Kahramanmaraş

25.8.1999

Ahmet İyimaya
Amasya

MUHALEFET ŞERHİ

"Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı"nın 3 üncü, 4 ve 12 nci maddelerine muhalifim. Çünkü :

1. Bu maddeler, Anayasanın 10 uncu maddesinde ifadesini bulan eşitlik ilkesine aykırıdır. Şöyle ki :

Bu Tasarı ile, mesela,

- Bir kısım mahkûmların 12 yıllık mahkûmiyetleri affediliyor.
- Bazı mahkûmların müebbet ağır hapis cezaları 24 yıla indiriliyor.
- Buna karşılık Türk Ceza Kanununun 143 üncü veya 312/2 nci maddesine göre 1 (bir) günlük hapis cezasına mahkûm olan bir kimse aştan ve indirimden istifade edemiyor.

Hiçbir kimse, bir günlük cezasının oniki yıldan daha ağır olduğunu veya bir günlük cezayı gerektiren fiilin müebbet ağır hapis cezasını gerektiren fiillerden "daha kötü" olduğunu, bu yüzden söz konusu (143 üncü veya 312/2) maddeye göre mahkûm olanların affedilemeyeceğini söyleyemez.

Kısaca devlet, başkasını soyanı, vuranı, öldüreni affediyor, ama "kendisini eleştireni" affetmiyor.

2. Af Tasarısı, affın temel felsefesine aykırıdır.

Devletler, genel olarak, ya "siyasal devrimden dolayı veya "hukuk reformu" sebebiyle af yoluna giderler. Çünkü siyasal devrimde rejim değişmiştir. Bir kısım devrimciler, mücadele esnasında mahkûm edilmiştir. Ancak mücadeleyi sürdüren -dışardaki- devrimciler başarılı olmuş, iktidarı ele geçirmişlerdir. Tıpkı Büyük Fransız İhtilâlinde veya 17 Ekim Rus Devriminde olduğu gibi. Bu durumda yeni iktidar sahipleri, ceza evlerindeki dava arkadaşlarını genel af yoluyla serbest bırakırlar.

Ya da ülke "hukuk reformu" yapmıştır. Eki hukuk sistemi "kötü" idi, "bozuktu."

Bozuk hukuk sistemine göre birtakım vatandaşlar haksız yere, mahkûm edilmiş olabilirler. "Hukuk devrimi" ile ülke "adil" bir hukuk düzenine kavuştuğu için bir genel af gerekli görülebilir.

Ancak ülkemizde ne rejim değişmiştir, ne de hukuk reformu yapılmıştır.

Başka bir deyişle ülkemizde:

- rejim de,
- hukuk da,
- hakim de,
- kanun da,

aynıdır. Dün nasılsa bugün de böyledir. Kısaca bugün için "genel affı" gerektiren herhangi bir durum yoktur.

Cumhuriyetimizin 75 inci yılı, genel af için, gerekçe olarak gösteriliyor. Örnek olarak da Cumhuriyetin 50 inci yılı münasebetiyle çıkarılan 1974 genel affı gösteriliyor.

Unutmayalım ki; bir kısım çevrelerce,

- Sokaklarımızı yitürünmez hale getiren,
- Üniversitelerimizi okunmaz duruma düşüren,
- Türkiye'yi kan gölüne çeviren
- Binlerce gençimizin hayatına mal olan,
- 12 Eylül Darbesini hazırlayan,

— Sonuçta Yüce Meclisimizin kapısına kilit vurulmasına sebep olan faktörlerin başında 1974 affı gösterilip, istismar edilmektedir.

Bütün bunlara rağmen bir af kanunu çıkarılacaksa bu kanun;

- Genel olmalıdır.
- Eşitlik prensibine uyulmalıdır.
- Kamu vicdanını rahatsız etmemelidir.

Saygıyla arz olunur.

Prof. Dr. Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Geçen Yasama Yılında verdiğim 2/1199 sayılı Yasa Teklifi 1998 - 1999 yılına şamil olmak üzere yeniliyorum.

Gereğini arz ederim.

1.7.1999

Mustafa Kemal Aykurt
Denizli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Öğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Mustafa Kemal Aykurt
Denizli

GEREKÇE

Üniversitelerimizde; gerek sağlık problemleri gerek ekonomik koşulları gerekse diğer problemler nedeniyle okullarını zamanında bitirememiş ve okullarından ilişik kesilmiş öğrencilerimizin bulunduğu hepimizin bildiği bir gerçektir.

Üniversitelerimizin 6 senelik okullarında 4. sınıfa, 5. sınıfa gelip ilişik kesilen, 4 senelik okullarda ise 2. ve 3. sınıf hatta 4. sınıftan ilişik kesilen öğrencilerimizin varlığı; hem ülkemizin yetişmiş insan gücü, hem de öğrencilik süreci içerisinde yapılan harcamalardan dolayı; milli gelir açısından da ele alındığında önemli bir kayıp olacağı çok açık görülmektedir.

Üniversitelerimizde yaşanan bu sıkıntıya geçici bir çözüm bulabilmek amacıyla ilişikte sunduğumuz ek geçici hükümlerden (1998 - 1999 eğitim - öğretim yılında) yararlanabilmesi için teklifimin iltice heyetinizden kabulünü saygılarımla arz ederim.

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA KEMAL AYKURT'UN TEKLİFİ YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. - 1994 - 1995 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun okullarından ilişik kesilmiş olanların (Yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişik kesilenler hariç), bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurularını haricinde, Yüksek Öğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesi ve ilgili hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda; bu kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (master ve doktora öğrencileri dahil) bu kanunun yayımı tarihinden, 1997 - 1998 eğitim- öğretim yılı sonunda ilişik kesilecek olanlara ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yüksek öğretim kurumlarına başvurularını şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep (vizeli veya vizesiz) olan her ders için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yüksek öğretim kurumunca ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme hakkı verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır. Bütün bu sınavlar sonunda tek dersi kalanlara sınırsız hak verilir.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Öğretim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Teoman Özalp
Bursa

Nezât Ercan
Sakarya

GEREKÇE

Ülkemizin geleceği gençlerimizdir. Kültürlü ve Eğitilmiş gençler yetiştirmek ailelerin olduğu kadar devletimizin de görevidir.

Üniversiteye girmenin ve okumanın mali külfeti dikkate alınacak olursa, üniversite ile ilişkisi kesilmiş öğrencilerimizin yeniden topluma kazandırılması gerektiği sosyal açıdan yararlı olacaktır. Bu öğrencilerimize verilen emeğin boşa gitmemesi için öğrenci affının çıkarılmasında fayda vardır.

İkibinli yıllara gireceğimiz bu günlerde gençlere yeniden bir eğitim imkânı sağlamak amacıyla, teklifin kanunlaştığı tarihe kadar her ne sebeple olursa olsun halen eğitim ve öğretim yapan yükseköğretim kurumlarından ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda) her ders için iki sınav hakkı verilmesinin uygun olacağı düşünüldüğünden bu teklif metni hazırlanarak yüce Meclise sunulmuştur.

BURSA MİLLETVEKİLİ TEOMAN ÖZALP VE SAKARYA MİLLETVEKİLİ NEVZAT ERCAN'IN TEKLİFİ

YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 4.11.1981 tarihli ve 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. – Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda; bu kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda) bu kanun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvuruları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep (vizesiz veya vizesiz) olan her ders için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yükseköğretim kurumunca ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme hakkı verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır.

Gütlühaner Askerî Tıp Akademisinde okurken bu kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun okullarından ilişkisi kesilmiş olanların (yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişkisi kesilenler hariç), bu kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvuruları halinde, Yüksek Öğretim Kurulu'nca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun Geçici 40 ıncı maddesi ve ilgili hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Öğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Faruk Çelik
Bursa

GEREKÇE

Üniversite eğitimi yaklaşık olarak 13 - 15 yılda ulaşılan çok zor imtihanlar, çeşitli hazırlık kursları neticesinde her bir öğrenci için milyarlarca liraya mal olan bir yatırımdır.

Binbir zorluğu aşarak Üniversiteye gelen öğrencilerimiz, başta aile efradı olmak üzere, çevresi tarafından toplumda her biri bir statüye oturulur, hem de kendisinden beklenti duyulan insan haline getirilir.

Hangi sebeple olursa olsun Üniversitenin 2, 3, 4, 5. hatta 6. sınıfında veya master ya da doktora yaparken okuldan ilişkisi kesilmek öğrenciyi, ailesini ve çevresini onarımı mümkün olmayan yıkıma itmektedir.

İşte böyle bir atmosferde gerek sağlık problemleri, gerek ekonomik şartlar, gerekse diğer bir takım sebeplerden dolayı, üniversitelerimizden öğrencilerimizin ilişkisinin kesildiği bir gerçektir.

Yetişmiş insan gücünün önemi, devletin bu öğrencilerin yıllarca süren tahsilleri süresince harcadığı paraların, milli gelirin önemli bir kısmını kapsadığı gerçeğinden hareketle bir defaya mahsus olmak üzere 1992 - 1993 eğitim - öğretim yılı dahil olmak üzere güntümüze kadar hangi sebeple olursa olsun üniversitelerin ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora hazırlık ve ara sınıflarından ilişkisi kesilen öğrencilerin ilişikte sunduğumuz geçici hükümlerden 1999 - 2000 yılında yararlanabilmesi için teklifimizin kabulünü yitice heyetinizden arz ederim.

BURSA MİLLETVEKİLİ FARUK ÇELİK'İN TEKLİFİ

YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 4.11.1981 tarihli ve 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. - Bütün eğitim - öğretim kurumlarının (hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda) 1992 - 1993 eğitim - öğretim yılından başlamak üzere bu kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun (Kendi isteği ile ayrılanlar dahil) okullarından ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlar kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44. maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler.

Yüksek Lisans (Master - Doktora) öğrenimini görürken, her ne sebeple olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) 1992 - 1993 eğitim - öğretim yılından başlamak üzere bu Kanunun yayımı tarihine kadar ilişkisi kesilen veya yönetmeliklerinde öngörülen süreler içerisinde öğrenimlerini tamamlamayanlara başarısız oldukları dersler (Yeterlilik imtihanına girme, master veya doktora tezi dahil) için iki sınav hakkı tanınır. Bütün derslerden başarılı oldukları halde yönetmeliklerinde öngörülen not ortalamasını tutturamadıkları veya doktora sınavına giremediklerinden kaydı silinen öğrencilere diledikleri üç dersten iki sınav hakkı tanınır (doktora dahil).

1997 - 1998 eğitim - öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okuyan bu Kanunun yayımı tarihine kadar başarısızlıkları nedeni ile ilişkisi kesilmiş olanlar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içerisinde başvurmaları halinde Yüksek Öğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 Sayılı Kanunun Geçici Maddesi ve bu Kanunun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Önlisans, lisans ve lisansüstü öğrencilerinin, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde ilgili Yükseköğretim Kurumuna başvurmaları şarttır.

MADDE 2. - Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Öğretim Kanunu'na Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla.

Abdülhakî Erdoğmuş
Diyarbakır

Ali Er
İçel

Nizamettin Sevgili
Siirt

GEREKÇE

Yükseköğretim kurumlarındaki öğrenimlerini, çeşitli nedenlerle tamamlayamayan ve ilişkileri kesilmiş bulunan öğrencilerin maddî harcamaları ve emek kayıpları gözardı edilemeyecek kadar önem taşımaktadır. Her ne kadar eşitlik ilkesine aykırı görülse de, bireylerin hayatında beklenmeyen başarısızlık sebeplerinin ortaya çıkabileceği de düşünülmemelidir. Bu durumda olan eski öğrencilerin, bireysel mağduriyetlerin giderilmesi ve kayıpların ülke ekonomisine yeniden kazandırılması anlamına gelecek bir geçici çözümün getirilmesini zarurî görmekteyiz. Hazırlamış olduğumuz kanun teklifi, bu kanundan yararlanmak isteyen öğrenciler için ayrı sınav yapılmasını gerektirmemekte; bu öğrencilerin işlemekte olan öğretim sürecine katılabilmeleri hakkını sağlamaktadır. Dolayısıyla, yükseköğretim kurumlarında fazla bir karışıklığa, emek ve masraf kaybına da yol açmayacak bir çözümdür. Bu çözümümüzü içeren teklifimizin kabulünü Yüce Heyetinizden arz ederiz.

DIYARBAKIR MİLLETVEKİLİ ABDULHAKİ ERDOĞMUŞ VE İKİ ARKADAŞININ TEKLİFİ

YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNU'NA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. - Bu kanunun yayımı tarihine kadar, her ne sebeple olursa olsun, okudukları yüksek öğretim kurumlarıyla (master ve doktora programları da dahil) ilişkisi kesilen, kesilme durumuna gelen, çıkarılan veya kendi isteği ile ayrılan öğrencilerin, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ilgili yüksek öğretim kurumuna başvurmaları halinde, ayrılmış oldukları eğitim - öğretim programına bıraktıkları yerden devam etmek üzere kayıtları yenilenir. 1998 - 1999 öğretim yılı sonunda ilişkileri kesilecek olanlar, ilişkileri kesildiği tarihten itibaren on gün içinde kayıtlarını yenilemek için başvurabilirler.

Kayıtlarını yenileyen öğrencilerin (master ve doktora öğrencileri dahil), derslere ve ilgili programlara intibakları daha önce başarılı oldukları dersler dikkate alınarak ilgili yüksek öğretim kurumları tarafından yapılır. Bu suretle öğrencinin intibak ettirildiği sınıf ve sömestreden önceki eğitim-öğretim süreleri, ayrıldıkları sınıf ve sömestredeki normal öğrencinin o sınıf veya sömestreye gelinceye kadar geçirdiği eğitim - öğretim süresine eşit kabul edilir. Bundan sonra, o sınıf veya sömestrede okuyan öğrencilerin tabii oldukları mevzuata tabii olarak öğrenimlerine devam ederler. Daha önce almış oldukları tüm dersleri başarmış olup da tez hazırlama aşamasında iken ilişkileri kesilmiş olan master öğrencileri için bir yıl, doktora öğrencileri için iki yıl süre verilir. Doktora yeterlik sınavı için ise bir hak tanınır.

Bu kanuna göre ilgili yüksek öğretim kurumlarına başvuran öğrencilerin hangi ders yılında öğrenime başlayacakları, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde ilgili yüksek öğretim kurumlarıca öğrencilere bildirilir. Ancak, ilişkisi 1998 - 1999 öğretim yılında kesilen veya kesilecek olan öğrencilerin, başvurularını takip eden iki hafta içinde durumları karara bağlanır ve öğrenimlerine devam imkânı sağlanır. Askerlik süresi gelmiş olanlar, bu kanun hükümlerine göre verilmiş olan hakları kullandıkları takdirde tecilli sayılırlar. Ancak 1111 Sayılı Askerlik Kanunu hükümleri saklıdır. Devam mecburiyeti olan fakülte ve yüksekokullarından, mezun olabilmeleri için en fazla üç dersi kalmış olanlar devam şartı aranmaksızın (uygulamalı dersler hariç) sınavlara katılabilirler.

Bu kanunun uygulanmasına ilişkin tedbirler Yükseköğretim Kurulu tarafından alınır. Uygulama ile ilgili yönetmelik iki ay içinde Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair Kanun Teklifim, gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Sadık Yakut
Kayseri

GEREKÇE

Üniversiteler; yüksek öğretim gençliğine, eğitim-öğretim veren, bilim üreten ve ürettiği bilimi çeşitli yollarla yayan, yaptıkları araştırmalarla ülkenin bilimsel ve teknolojik ortamını oluşturan, ekonomik ve toplumsal konularla ilgili önderlik yapan, tüm görüşlerin açıkça tartışıldığı en üst düzeyde bilimsel kuruluşlardır.

Bu kuruluşlara girebilmek için her yıl binlerce gencimiz yarışmaktadır.

Gençlerimizin üniversitelere kayıt yaptırılmaları olayı çözümlenmeye yetmemiş, gençlerimizin bir kısmı bu okullardan kayıtlarını sildirmek zorunda kalmışlardır.

Bunun başlıca nedenleri;

- Ülkemizin içinde bulunduğu yüksek enflasyon, gelir dağılımındaki bozukluk, başta işçi, memur ve emekliler olmak üzere, sabit ve dar gelirli vatandaşlarımızın eğitime ayırabilecekleri malî imkânların gün geçtikçe kısıtlanması, buna bağlı olarak yeterli düzeyde yurt imkânının gençlerimize sağlanamamış olması,

- Ayrıca bazı öğrencilerimizin kendisine verilen imkânları yeterince değerlendirememesinden okul ile olan ilişkileri kesilmek durumunda kalmıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı üniversite gençliğimize bir fırsat daha verebilmek için okudukları üniversitelerden kaydı silinen gençlerimize öğrenimlerine devam edebilmelerini temin için bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

KAYSERİ MİLLETVEKİLİ SADIK YAKUT'UN TEKLİFİ
2547 SAYILI YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA GEÇİCİ BİR MADDE EKLENMESİ
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. - Bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) okullarından ilişkisi kesilen öğrencilere (katkı payını ödeyemedikleri için ilişkisi kesilenler dahil) ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için ayrıca yükseköğrenime devam eden öğrencilerden en fazla üç dersten sınıfta kalan öğrencilere de iki sınav hakkı verilir.

Sınavlar başvuru tarihinden itibaren üç ay içerisinde ilgili Yükseköğretim Kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanların kayıtları yeniden açılmak suretiyle 46 ncı maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa bir geçici madde eklenmesi hakkında Kanun Teklifi-miz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Doç. Dr. Seydi Karakuş

Kütahya

İbrahim Halil Oral

Bitlis

Bekir Ongun

Aydın

İrfan Keleş

Çankırı

Bozkurt Yaşar Öztürk

İstanbul

GEREKÇE

1. Atatürk inkılapları ve ilkeleri doğrultusunda Atatürk milliyetçiliğine bağlı,
2. Türk milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,
3. Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,
4. Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,

5. Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip insan haklarına saygılı,

6. Beden, zihin, ruh, ahlâk ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,

7. a) İlgî ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir nesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip vatandaşlar olarak yetiştirmek,

b) Türk Devletinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olarak refah ve mutluluğunu artırmak amacı ile; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak, hızlandıracak programlar uygulayarak çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak.

c) Yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim ve verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmak üzere kurulmuş bulunan Yükseköğretim Kurumlarında çeşitli nedenlerle ilişiği kesilen öğrencilerin tekrar topluma kazandırılabilmesi için TBMM tarafından 4.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun öğrenim süreleri ile ilgili maddelerini değiştiren ve geçici maddeler ekleyen :

1. 1 Haziran 1992 tarih ve 21245 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 3908 sayılı Kanun,

2. 12 Mayıs 1993 tarih ve 21549 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 3908 sayılı Kanun.

3. 12. Haziran 1995 tarih ve 22311 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4111 sayılı Kanun,

4. 18 Mayıs 1997 tarih ve 23084 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4305 sayılı Kanun olmak üzere dört kanun çıkartılmıştır. Çıkartılan her dört kanunda da kurumlarından ilişiği kesilen öğrencilere sadece sınav hakkı tanınmış, sınavlarda başarı gösterenlere daha sonra öğrencilik hakkı verilmiştir.

Kurumlarından ilişiği kesilmiş öğrencilerin, bugüne kadar çıkan öğrenci af yasalarına göre, yapılan sınavlardaki başarı oranları düşük olmuştur. Örgün eğitimde başarılı olamamış, eğitim ve öğretimine bir süre ara vermiş olan bu öğrencilere hiçbir şey vermeksizin doğrudan sınavlara almak ve bu sınavlarda başarılı olmalarını beklemek aşırı iyimserliktir. Bu nedenle bugüne kadar çıkarılan öğrenci affı yasaları beklenen amacına ulaşmamıştır.

Üniversitelerde ders geçme ve sınav yönetmeliğinin farklı farklı olması öğrenci başarısını olumsuz etkilemiştir. Ayrıca çıkan öğrenci af yasalarının sınava dönük ve dar kapsamlı olması öğretim kurumları arasında farklı yorumlanmış hatta aynı üniversitenin değişik bölümlerinde dahi farklı uygulanmıştır.

Daha önce çıkarılan af yasaları beklenileni verememiş, başarı oranını artıramamış; okuma ve ilim yapma azmi içerisinde olan öğrencileri teşvik edici olamamıştır. Bu sebeple üniversiteden ilişiği kesilen öğrenciler yıllarca dar gelirli ailelerine yük olmanın ezikliği içerisinde bir taraftan psikolojik bunalıma girmiş, diğer taraftan topluma ve devletine küser bir halle karşı karşıya kalmışlardır. Değişik nedenlerle bazen de gençliğin verdiği heyecan içerisinde sorumluluğunun tam farkına varamadıkları bir dönemde başarısız öğrencilere sınav hakkı verilmesi hem başarıyı artıracak, hem de barışın ve huzurun kurulmasına katkıda bulunacak, toplumumuza değerli insanlar kazandıracaktır.

Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı üniversiteler arası sınıf geçme standardının kazandırılmasına yardımcı olunması amacıyla ilişiği kesilen bütün öğrencileri aynı ölçüde kucaklayacak idareye ve öğretim elemanlarına aşırı yük getirmeyecek "bir öğrenci af yasası teklifinin" aşağıdaki şekilde olmasının büyük faydalar sağlayacağı ve adil olacağı kanaatindeyiz.

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SEYDİ KARAKUŞ VE DÖRT ARKADAŞININ TEKLİFİ
2547 SAYILI YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 4.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. – Yükseköğretim Kurumlarından hazırlık, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinden 1988-1989 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere, bölütcü ve yıkıcı faaliyetler dışında her ne sebeple olursa olsun ilişkisi kesilen öğrencilere, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki ay içinde ilişkilerinin kesildiği Yükseköğretim Kurumuna başvurularını şartıyla başarısızlık gösterdikleri bütün dersler için iki sınav hakkı tanınır. Kendi isteği ile kaydını sildirenler ile iki dönem üst üste kaydını yenilememeleri nedeniyle ilişkileri kesilenler ilişkilerinin kesildiği dönem ve önceki dönemlerde başarısız oldukları derslerden iki sınav hakkı kullanırlar.

Sınavlar, Yükseköğretim Kurumu tarafından ilan edilir ve başvuru tarihini izleyen eğitim-öğretim yılında uygun aralıklarla yapılır. Öğrencilerin sınıflara intibakları başarılarını takiben yapılır.

Öğrencilerin başarısızlıkları dolayısıyla ilişkileri kesilen derslerin programdan kaldırılmış olması durumunda öğrenciler, onun yerine konan ve içeriği itibariyle benzerlik gösteren yeni dersten sınava girerler.

Yükseköğretim Kurumuna birinci paragrafta belirlenen iki aylık başvuru süresi, askerlik, tutukluluk veya hastalık gibi meşru mazeretlerin bitiminden itibaren başlar. Öğrenciler, mazeretlerinin meşruluğunu resmî belgelerle ispat etmek zorundadır.

Sınavlarda başarılı olanlar, kayıtlar yeniden açılmak suretiyle 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde öğrenime devam edenler, hak sahibi olurlar ve sorumluluk üstlenirler. Ancak intibaklarını yaptırdıktan sonra askerlik, tutukluluk veya hastalık gibi meşru mazeretleri sebebiyle öğrenime ara veren öğrencilerin bu durumları öğrenim süresinden sayılmaz.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 44 üncü maddesinin değiştirilmesine ve aynı Kanuna 1 geçici madde eklenmesine dair Kanun Teklifimiz ve bu Teklife ait gerekçe ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygı ile arz ederiz.

3.6.1999

Mustafa Baş
İstanbul

Dr. Mahfuz Güler
Bingöl

Temel Karanollaoğlu
Sivas

Ahmet Cemil Tunç
Elazığ

Suat Pamukçu
Bayburt

M. Bedri İncetahtacı
Gaziantep

Celal Esin
Ağrı

Zülfükar İzol
Şanlıurfa

A. Veli Seyda
Şırnak

Eyüp Fatsa
Ordu

<i>Sait Aba</i> Afyon	<i>İlyas Arslan</i> Yozgat	<i>Veysel Candan</i> Konya
<i>Fehullah Erbaş</i> Van	<i>Tevhit Karakaya</i> Erzincan	<i>Bekir Sobacı</i> Tokat
<i>Bahri Zengin</i> İstanbul	<i>Faruk elik</i> Bursa	<i>Prof. Dr. İrfan Gündüz</i> İstanbul
<i>Prof. Dr. Eyyüp Sanay</i> Ankara	<i>Ahmet Karavar</i> şanlıurfa	<i>Hüseyin Arı</i> Konya
<i>Fahrettin Kukaracı</i> Erzurum	<i>Dr. Ahmet Demircan</i> Samsun	<i>Musa Uzunkaya</i> Samsun
Aslan Polat Erzurum	Ahmet Derin Kütahya	Musa Demireci Sivas
<i>Lütfi Doğan</i> Gümüşhane	<i>Mehmet Zeki Okudan</i> Antalya	<i>Ahmet Sünnetioğlu</i> Bursa
<i>Zeki Ergezen</i> Bitlis	<i>Lütfi Yalman</i> Konya	<i>Cemil iek</i> Ankara
Özkan Ökstiz Konya	M. Zeki elik Ankara	Nazlı Ilıcak İstanbul
<i>Oya Akgönelç Muğısuğdin</i> Ankara	<i>Niyazi Yanmaz</i> şanlıurfa	<i>Nurettin Aktaş</i> Gaziantep
	<i>Yaşar Canbay</i> Malatya	

GEREKÇE

Ülkemizde uygulanmakta olan eğitim düzeniyle, liseden yüksek öğretime geçişte sınav uygulanmaktadır. Bu sınavla yüksek öğretime devam imkânı elde eden öğrenci sayısı, etmeyen öğrencilere göre çok azdır.

Ancak yüksek öğrenime devam eden öğrencilerimiz zaman içinde çeşitli sebeplerle okudukları Yükseköğretim Kurumu ile ilişkileri kesilme durumuna gelmekte ve binbir zorlukla elde ettikleri yüksek öğretim hakları ellerinden alınarak ilişkileri kesilmektedir. Çok zor şartlar altında yüksek öğretimdeki eğitimlerini sürdürme çabaları içerisindeki öğrenciler, farklı ders geçme ve sınav yönetmeliklerinden kaynaklanan farklı uygulamalar yüzünden okudukları Yükseköğretim Kurumlarından ilişkileri kesilebilmektedir.

Mağdur duruma düşen ve sayıları binlerle ifade edilen bu öğrencilerimizi yeniden yüksek öğretim imkânına kavuşturmak için bir fırsat ve imkân daha verilerek; imtihan hakkı tanınması, adalet ilkeleri, hoşgörüt kuralları ve fırsat eşitliği prensipleri ile bağdaşmaktadır.

Söz konusu mağdur durumdaki öğrencilerimize yeniden okuma imkânı verilerek, topluma kazandırma çabasının ilk basamağı olarak söz konusu teklifimizle ayrıca; sosyal bir problem çöztüme kavuşturulmuş olacaktır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ MUSTAFA BAŞ VE KIRK ARKADAŞININ TEKLİFİ
4.11.1981 TARİH VE 2547 SAYILI YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA GEÇİCİ BİR
MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE - Halen, eğitim ve öğretim yapan kurumlarda 1990-91 eğitim ve öğretim yılından, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, her ne sebeple olursa olsun, kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına başvurmaları şartıyla, ilişkilerinin kesilmesine neden olan her ders için bir sınav hakkı verilir.

Sınavlar başvuru tarihini izleyen bir ay içinde yapılacak şekilde ilgili Yükseköğretim Kurumunca ifan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olmayanlara, başarılı olamadıkları ders için, bütünlüme sınav hakkı verilir. Bütünlüme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır.

Bu sınavlarda başarılı olanlar, kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içindeki öğrenimlerine devam ederler. Durumları 44 üncü maddedeki sınırlara uymayanların öğrenimliliği intibakları ile ilgili esaslar Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir.

Bu Kanun, Yükseköğretim Kurumlarının hazırlık bölümlerinde okuyanları da kapsar.”

MADDE 2. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu Yürütür.

MADDE 3. - Bu Kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Dr. Melek Deniz Karaca
Çorum

GENEL GEREKÇE

Kanun teklifimin nedeni eğitimde, öğretimde, kültürde dünya standartlarını, dolayısıyla muasır medeniyeti ve çağı yakalamaktır.

Bu da ancak yüksek eğitim, öğretim ve teknoloji ile elde edilebilir.

Bir ülkede eğitim, kültür sadece okuma, yazma düzeyindeki yüzde oranı ile kıyaslamak artık çağın gerisinde kalmıştır.

Bütün yüksek eğitim ve öğrenimin önemini kavrayan kırsal alanın yerleşik yoksul insanları, analar ve babalar her türlü ekonomik sıkıntılara ve yoksulluğa rağmen çocuklarını yüksek okul ve fakültelerde okutmak için az gelirlisi, dar gelirlisi hatta hiç gelirsizi dahi her türlü fedakârlıklara katlanarak çocuklarını okutmaktadırlar.

Bu öğrenciler çok başarılı, faziletli, Türklüğün ve Türk olmanın onur ve gururunu liyakatla taşımalarına rağmen bazıları baş örtülü olduklarından, bazıları yasal nedenlere dayanmayan sebeplerle okullarına ve derslere sokulmamış, imtihanlara girmelerine engel olunmuştur.

Bütün bu yapılanlar yetmiyormuş gibi, bu durumda olan öğrencilerin fakülte ve yüksek okullardan kayıtları silinmiş, çocuklar sokağa terkedilmişler. Bunca emekler heba edilmiştir.

YÖK'ün belirli bir yasa hükmüne dayanmayan bu uygulamaları ile binlerce öğrenciler, onbinlerce aileler mağdur edilmişlerdir.

Bu hal maddi yönden bütüyük zararlarla, manevî yönden toplum bünyesinde telafisi imkânsız sosyal yaralar açmıştır. İnsanlarımızın yüreğinde...

Böylece Anayasanın tanıdığı eğitim ve öğretim hakkı engellenmiştir.

Burada öğrencinin ve velinin tek isteği vardır. Ülkesinden ve devletinden... Eğitim ve öğretim.

Eğitim ve öğretim sonunda Devletten iş istenmiyor. Edindikleri eğitim, kültür ve teknoloji ile ülkesine ve milletine karşılıksız üstün hizmet vermek. Yüksek kültürü Türk hanımı olmak, üstün liyakat ve kültürlü ve bilinçli anne olmak... Ülkesine ve milletine daha hayırlı, bilinçli, üstün seviyede ulusuna hizmet edecek yüksek kültürlü evlatlar yetiştirmek.

Bu onurlu duygu ve düşünceye, bu haslele kim ve ne diye niçin karşı çıkacaktır. Aile hayatında ve muasır medeniyetin temelinde de bu yok mudur.

Atatürk Türk Kadınının yüksek eğitim ve öğretim görmesinin gerekliliğine işaret etmemişler miydi.

Yüce Mecliste bir Af ve Pişmanlık Yasasının çıkarılması düşünüldüğü ve tartışıldığı bir dönemde özellikle son sınıflara kadar gelmiş öğrencilerin de içinde buldukları dikkate alınırca, bu öğrencilerin öğrenimlerine kaldıkları yerden okullarına devam etmelerini sağlayan Af Yasası Teklifinin Yüce Meclisin tasvibine mazhar olacağına inanıyorum.

Geçmişte benzer sebeplerle okullarından uzaklaştırılan bu tür öğrencilerin, aften yararlanarak ülkesine ve dünyaya örnek insanlar oldukları ve insanlığa büyük hizmetler sundukları yüksek mahlûmlarıdır.

Arz olunan nedenlerle Yasa Teklifimin kabulünü arz ve teklif ediyorum.

Saygılarımla.

Dr. Melek Denli Karaca
Çorum

ÇORUM MİLLETVEKİLİ MELEK DENLİ KARACA'NIN TEKLİFİ
2547 SAYILI YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE
DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE. – Öğrenimlerine engel teşkil edecek şekilde kesinleşmiş mahkûmiyet kararı almış olanların dışında;

a) Her ne suretle olursa olsun bir yüksek okul veya fakültede öğrenci olarak öğrenim gördüğü sırada okula alınmayan veya derslere sokulmayan veya benzeri sebeplerden dolayı okullarından ilişkisi kesilen öğrenciler, öğrenciliklerine son verilenler, kayıtları silinenler, YÖK'e müracaatlarında ayrıldıkları okullarına ve sınıflarına bıraktıkları yerden devam etmek üzere kayıtlarını yenileyebileceklerdir.

b) Öğrenciler geri dönüş için ayrıca sınava tâbi tutulmayacaklar, işlemekte olan öğretim sürecine katılacaklar.

c) Öğrenim yaptığı dalda dersleri geçip tez aşamasında ilişkisi kesilen master öğrencileri 18 ay, doktora öğrencileri 30 ay içinde başvuruda bulunabilecekler. Doktora yeterlik sınavı için iki hak tanınmıştır.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair Kanun Teklifim, gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. Saygılarımla.

26.7.1999

Sebahattin Karakelle
Erzincan

GEREKÇE

Üniversiteler; Yükseköğretim gençliğine, eğitim-öğretim veren, bilim üreten ve ürettiği bilimi çeşitli yollarda yayan, yaptıkları araştırmaları ilkenin bilimsel ve teknolojik ortamını oluşturan, ekonomik ve toplumsal konularla ilgili önderlik yapan tüm görüşlerin açıkça tartışıldığı en üst düzeyde bilimsel kuruluşlardır.

Bu kuruluşlara girebilmek için her yıl binlerce gencimiz yarışmaktadır.

Gençlerimizin üniversitelere kayıt yaptırılmaları olayı çözümlenmeye yetmemiş, gençlerimizin bir kısmı bu okullardan kayıtlarını sıtirmek zorunda kalmışlardır.

Bunun başlıca nedenleri;

– Ülkemizin içinde bulunduğu yüksek enflasyon, gelir dağılımındaki bozukluk, başta işçi, memur ve emekliler olmak üzere, sabit ve dar gelirlili vatandaşlarımızın eğitime ayarabilecekleri malî imkânların gün geçtikçe kısıtlanması ve buna bağlı olarak yeterli düzeyde yurt imkânının gençlerimize sağlanamamış olması,

– Ayrıca bazı öğrencilerimizin kendisine verilen imkânları yeterince değerlendirememesinden okul ile olan ilişkileri kesilmek durumunda kalmıştır.

Yine alınmamış derslere devam hakkı verilmeden çıkarılacak olan Af Yasası alınmamış derslerden öğrencileri sorumlu tutmak olacaktır ki bu da affın amacına aykırıdır. Zira özellikle insan hayatıyla uğraşacak olan doktor adaylarının, derse girmeden, pratik uygulama yapmadan sadece not okuyarak sınava alınmaları muhakkak ki olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı üniversite gençliğimize bir fırsat daha verebilmek için okudukları üniversitelerden kaydı silinen gençlerimize öğrenimlerine devam edebilmelerini temin için bir Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

ERZİNCAN MİLLETVEKİLİ SEBAHATTİN KARAKELLE'NİN TEKLİFİ

YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. – Halen, eğitim ve öğretim yapan kurumlarda; 1994-95 eğitim öğretim yılından itibaren bu Kanunun yayımı tarihine kadar, her ne sebeple olursa olsun, kurumları ile ilişkileri kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlar ve kendi isteği ile kurumlarından ayrılmış olanlar ile halen yüksek öğrenime devam eden öğrencilerden, ders geçme sistemi uygulanan kurumlarda 1 ve 2 dersten sınıfta kalan öğrencilere, (hazırlık sınıfı, ara sınıflar, yüksek lisans ve doktor

dahil bütün sınıflarda) bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına başvurmaları şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep olan (vizesiz veya vizesiz) her ders için iki sınav hakkı ve yönetmeliklerinde öngörülen süreler içerisinde öğrenimlerini tamamlayamadıklarından dolayı ilişkileri kesilen öğrencilere alamadıkları dersler için 1 öğretim yılı ilave öğrenim hakkı, sınıf geçme sistemi uygulanan kurumlarda sınıfta kalarak ilişkisi kesilen öğrencilere kaldıkları sınıf programını tamamlamaları için 1 yıl ilave öğretim hakkı verilir. Sınava girecekler için 1 inci sınavları başvuru tarihini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili Yükseköğretim Kurumunca ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olamayanlara başarılı olamadıkları dersler için 1 inci sınav tarihinden en az 1 ay sonra uygulanmak üzere bir bütünlüme hakkı verilir. Bu sınavlarda başarılı olanlar ile öğrenime devam hakkı verilen öğrenciler normal öğrenim gören öğrencilere uygulanan yönetmeliklere tâbidirler. Bu Kanundan yararlanarak öğrenime devam hakkı kazanan öğrencilere 2547 sayılı Kanunun 44 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun okullardan ilişkisi kesilmiş olanlara (yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişkisi kesilenler hariç) bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde, Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanunun Geçici 40 ıncı maddesi ve ilgili hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yükseköğretim Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesine dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Hasan Basri Üstünbaş
Kayseri

GENEL GEREKÇE

Yüksek öğretimin amacı: öğrencilerini, Atatürk inkılapları ve ilkeleri doğrultusunda Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan; toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisiyle dolu; Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren; hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı; beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş; ilgili ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip olarak vatandaşları, yetiştirmek ve Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak; yüksek öğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek ve evrensel çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır.

Ancak ülkemizin nüfusuna göre oldukça az sayıda üniversitemiz olması nedeniyle, gençlerimizin büyük bir bölümü yüksek öğrenim görememektedir. Az sayıda öğrenim görme fırsatını yakalayan gençlerimizin bir kısmı da, zor ekonomik koşullar altında öğrenimlerini devam ettirirken, maalesef üniversitelerimizin mevcut kanunlarımıza aykırı bir şekilde çıkardıkları üniversite ve/veya fakülte yönetmelikleri bu öğrencilerimizin eğitim-öğretim imkânlarını geliştirecek şekilde olmayıp engellediği, dolayısıyla da bazı öğrencilerimizin normal eğitim-öğretim süresi içerisinde öğrenimlerini tamamlayamadıkları ve kurumları ile ilişkileri kesildiği için de zaten çok fazla olan işsizlere katıldığı kamuoyunun malûmudur.

Önümüzdeki yıllarda üniversitelerimizin sayılarının artırılması ve eğitim-öğretimin önünü açıcı yasal düzenlemelerin yapılması ve yukarıda belirttiğimiz yüksek öğretimin amaçlarının gerçekleştirilmesi temennilerimizle; gençlerimizin sıkıntıların geçici olarak çözümlenmesi için bu Tektelif hazırlanmıştır. Tektelifimizin kamuoyunun çeşitli kesimlerinden gelen yoğun istek üzerine hazırlandığı, dolayısıyla da tüm siyasi partilerin destekleyeceğini temenni ederek saygılarınıla bilgilerinizi sunarım.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Yüksek Öğretim Kanununun Cari Hizmet Maliyeti başlıklı 46 nci maddesinin 5 inci fıkrası "öğrenci katkısını ödeyemeyenlerin kayıtları yapılmaz ve yenilenmez" demektedir. Ayrıca fakülteler, öğrenimini başarıyla bitiren öğrencilere öğrenim katkı payını ödemedikleri için geçici mezuniyet belgelerini ve diplomalarını vermemektedir. Böyle bir cezalandırma Anayasamızın 42 nci maddesinin birinci fıkrasında ifadesini bulan "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz." ilkesine aykırı düştüğü gibi, evrensel hukukunun doktrin ve normlarıyla bağdaşmamaktadır. Zaten kamu alacakları konusunda 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun gerekli düzenlemeyi yapmıştır. Dolayısıyla 46 nci maddenin 5 inci fıkrasının Anayasamıza, mevzuatımıza ve evrensel hukukun prensiplerine uygun hale getirilmesi için bu düzenleme zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca çoğunluğu dar gelirli ailelerin çocuklarından oluşan öğrencilerimizin, birtakım temel ihtiyaçlarını dahi giderememesi bu düzenlemenin insanî ve ahlakî açıdan ne kadar zorunlu olduğunun bir göstergesidir.

Madde 2. - Üniversitelerimizin yurt genelinde yaygınlaştırılmaması, belli merkezlerde yoğunlaşmış olması pek çok gençimizin ailelerinden ve doğup büyüdükleri yerlerden ayrılıp başka yerlerde öğrenim görmelerini gerektirmiştir. Bu da zaten ekonomik geliri düşük olan ailelere çok büyük külfetler yüklemiş ve öğrencilerimizin başarısını birinci dereceden etkilemiştir. Bu sorunlara üniversitelerimizde Anayasa ve yasalara aykırı uygulamalar olduğu için öğrencilerimizin eğitim-öğretim haklarının kısıtlandığını da eklersek öğrencilerimizin başarısız duruma düşmeleri ve kurumlarıyla ilişkilerinin kesilmesi daha iyi anlaşılabilir. Zaten gençlerimiz barınma, giyinme, gıda ve diğer giderlerini yeterince karşılayamadıkları ve/veya karşılanmadığı için işsizliğe, bunalmaya düşmektedir. Üniversitelerimizin sorunlarının köklü bir çözüme kavuşturuluncaya kadar, bu gençlerimizin kazanılması amacıyla geçici olarak bu sıkıntıların giderilmesi düşünülmüştür.

Üniversitelerimize ek bir yük getirmemesi açısından ayrı bir sınav hakkı verilmemiş sadece kaç yıldır fakülte veya yüksekokulda olduğuna bakılmaksızın, ikinci sınıfta ise iki yıl, üçüncü sınıfta ise üç yıl ... öğrenim görmüş gibi ve ders tekrarı sayılmadan öğrenimlerine kaldıkları yerden devam etmeleri amaçlanmıştır. Bu durum bu Kanunun 44 üncü maddesindeki süreler içerisinde öğrenimlerini tamamlayamayanlar ve daha sonra kayıtları silinecekler için daha gerçekçidir. Ayrıca birçok öğrencimiz katkı payını ödemekte güçlük çektiğinden bir defaya mahsus olmak üzere ana paralarını ödemek kaydıyla gecikme zammı ve faizi affedilmektedir.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Madde 4. — Yürütme maddesidir.

KAYSERİ MİLLETVEKİLİ HASAN BASRİ ÜSTÜNBAŞ'IN TEKLİFİ
YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNUN BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BİR
GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. — 4.11.1981 tarihli 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 46 ncı maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Öğrenci katkı payını ödeyemeyenlerin hiçbir şekilde eğitim-öğretim hakkı engellenemez ve öğrenimlerini başarıyla tamamlayanların mezuniyet belgesi ile diplomalarının verilmemesi mazeret gösterilemez. İlgili kurumların bu atacakları 6183 sayılı Atama Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir.”

MADDE 2. — 4.11.1981 tarihli 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. — Halen eğitim ve öğretim yapan kurumlarda; bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (master ve doktora öğrencileri dahil) bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili yüksek öğretim kurumlarına başvurmaları şartıyla kayıtları yapılır ve öğrenimlerine kaldıkları yerden devam ederler.

Bu Kanunun 44 üncü maddesinde yer alan, öğrencilerin öğrenimlerini tamamlamak için tanıyan azami sürelerin hesaplanmasında; bir defaya mahsus olmak üzere yüksek öğretim kurumlarında, ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim yapan öğrencilerin ve 1998-1999 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar her ne sebeple olursa olsun kurumları ile ilişkisi kesilenleri tekrar ettikleri dönemler ile ders tekrarları dikkate alınmaz.

Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar, her ne sebeple olursa olsun, ilişkisi kesilmiş olanlar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde başvurmaları halinde Yüksek öğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültesince intibakları yapılır ve bu öğrenciler 2547 sayılı Kanun hükümlerinden ve bu maddenin ikinci fıkrasından diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Bu Kanundan yararlanacaklardan ve halen öğrenci olanlardan, bu Kanun yayımlandığı tarihten itibaren iki ay içinde öğrenci katkı paylarını ödemeleri kaydıyla birikmiş gecikme zammı ve faizi alınmaz.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Öğretim Kanununda değişiklik yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Ayşe Gürocak
Ankara

GEREKÇE

Türkiye’de orta öğretimini bitiren gençlerin üniversiteye girişi çok zor koşullarda gerçekleşmektedir. Devletimizin ve ailelerimizin gençlere yaptığı yatırım oldukça büyük boyutlardadır. Ailelerin çocuklara yaptığı yatırım ve sonuçta beklentileri oldukça yüksektir.

Üniversiteye bu zor koşullarda girebilen öğrencilerin bir süre sonra değişik nedenlerle başarısız konuma düşüp kaydının silinmesi bir anlamda onları toplumdaki dışlanması ve ülke kalkınmasına katkılarının yok sayılmasına, devletin ve ailelerin yaptıkları harcamaların boşa gitmesine neden olmaktadır.

Üniversitede okumakta iken başarısızlıktan dolayı kaydı silinen gençlerimizin tekrar ülke kalkınmasına katkılarını sağlamak ve onları topluma yeniden kazandırmak gerekmektedir.

Üniversite yaşamı gençlerimizi geleceğe hazırlayan ve ülke kalkınması için gerekli olan nitelikli insan gücünü yetiştirilen eğitim-öğretim kademesinin son basamağını oluşturmaktadır. 2000’li yıllarda toplumumuzdaki tüm gençlerin ülke kalkınmasına katılması için kanun yayınlanıncaya kadar başarısızlık nedeniyle (Hazırlık ve ara sınıflar dahil, bütün sınıflarda) kaydı silinen ve silinme aşamasına gelinen üniversite öğrencilerimize iki sınav hakkı verilerek başarılı olanların uygun sınıflara intibaklarının yapılmasının uygun olacağı düşüncesiyle bu teklif metni hazırlanarak yüce Meclise sunulmuştur.

ANKARA MİLLETVEKİLİ AYŞE GÜROCAK’IN TEKLİFİ YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. – Halen eğitim-öğretim yapan Yüksek Öğretim Kurumlarında; Bu Kanunun yayımı tarihine kadar başarısızlıktan dolayı kurumları ile ilişkisi kesilmiş veya kesilme durumuna gelmiş olanlara (Hazırlık ve ara sınıflar ile master ve doktora öğrencileri dahil olmak üzere) bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili Yüksek Öğretim Kurumlarına başvurularını şartıyla ilişkilerinin kesilmesine sebep (Vizeli veya vizesiz, master ve doktoranın herhangi bir döneminde) olan her ders için 2 sınav hakkı verilir. Master ve doktora için iki yarıyıl ek süre uzatılır. Sınavlar başvuru tarihinin bitimini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili Yüksek Öğretim Kurumunca ilan edilir ve uygulanır.

Bu sınavlarda başarılı olamayanlara başarı olmadıkları dersler için bir bütünleme hakkı verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır. Başarılı olanların intibakları ilgili Yüksek Öğretim Kurumunca uygun bulunan sınıflara yapılır ve o sınıfların öteki öğrencilerinin haklarından aynen yararlanır.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifim, gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Saffet Arıkan Bediik
Ankara

DYP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Üniversiteler: gençliğe eğitim-öğretim veren, bilim üreten, yaptıkları araştırmalarla ülkenin bilimsel ve teknolojik alanda gelişmesini sağlayan en üst düzeydeki bilimsel kuruluşlardır.

Üniversitelere girebilmek için binlerce gencimiz, her yıl büyük mücadele vermektedir.

Üniversitemizde; gerek sağlık problemleri, gerek ekonomik koşullar ve gerekse diğer problemleri nedeniyle okullarını zamanında bitirememiş ve okullarından ilişiği kesilmiş öğrencilerimizin bulunduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

Bu Kanun Teklifi, üniversiteden ilişiği kesilmiş olan öğrencilerimizin öğrenimlerine devam etmelerine ve yönetmelikte öngörülen süre içerisinde öğrenimini tamamlayamayan öğrenciler için bir defaya mahsus olmak üzere başarısız olduğu derslerden derse devam hakkı verilmesi ve sınav haklarından yararlanmasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

DOĞRU YOL PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ ANKARA MİLLETVEKİLİ SAFFET ARIKAN BEDÜK'ÜN TEKLİFİ

2547 SAYILI YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA GEÇİCİ BİR MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 46. – 1995-1996 Eğitim-Öğretim yılından başlamak üzere bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun okullarından ilişiği kesilen öğrencilere (Yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişiği kesilenler ile bölücü ve yıkıcı faaliyette bulunanlar hariç), ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için ve ayrıca yüksek öğrenime devam eden öğrencilerden 1 ve 2 dersten sınıfta kalanlara iki sınav hakkı verilir.

Sınavlar başvuru tarihinden itibaren iki ay içerisinde ilgili Yüksek Öğretim Kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlar kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler. Başarılı olamayanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme hakkı daha verilir. Bütünleme sınavları ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır. Bütün bu sınavlar sonunda tek dersi kalanlara sınırsız sınav hakkı verilir.

1995-1996 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okuyan, bu Kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun (Disiplin suçu işlemiş olanlar ile bölücü ve yıkıcı faaliyette bulunanlar hariç) okullarından ilişiği kesilmiş olanlar bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 2 ay içinde başvurularını halinde Yüksek Öğretim Kurulunca okuyacakları Tıp Fakülteleri belirlenir. Belirlenen Tıp Fakültelerince intibakları yapılır ve öğrenciler 2547 sayılı Kanunun 40 nci maddesi ve bu Kanunun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

1995-1996 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere, bu Kanunun yayımı tarihine kadar yönetmeliklerinde öngörülen süreler içerisinde öğrenimlerini tamamlayamadıklarından dolayı (Disiplin suçu işlemiş olanlar ile bölücü ve yıkıcı faaliyette bulunanlar hariç) ilişkileri kesilen öğrencilere başarısız oldukları dersler için bir defaya mahsus derse devam hakkı verilir. Bu öğrenciler ders bitimi sonunda normal olarak uygulanan sınav ve bütünleme haklarından yararlanırlar.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa Üç Geçici Madde Eklennesine Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Mahmut Göksu
Adıyaman

Bülent Arıncı
Manisa
Prof. Dr. Mustafa Kamalak
Kahramanmaraş
Osman Yumakoğulları
İstanbul
Mehmet Özyol
Adıyaman
A. Cemil Tunç
Elazığ

Hüseyin Kansu
İstanbul
Mehmet Batuk
Kocaeli
Lütfi Yahyan
Konya
Salih Kapusuz
Kayseri
Musa Demirel
Sivas

Yakup Budak
Adana
Nurettin Aktaş
Gaziantep
T. Rıza Günteri
Konya
Veysel Candan
Konya
M. Bedri İncetahtacı
Gaziantep

GEREKÇE

Yüksek Öğretim Kurulu Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliğinin 21 inci maddesine 1996 yılı içinde yapılan değişiklikle eklenen "d" bendine göre, 1996-1997 Öğretim Yılından itibaren Kamu Personeli-Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında yüz üzerinden altmış puan alma şartını yerine getiremeyerek doktora programlarından kaydı silinen öğrencilerin bir bölümüne öğrencisi oldukları Enstitüler tarafından yabancı dil hazırlık sınıfları açılarak KPD Sınavına girişte avantaj sağlanmış, böyle bir inkarı tanımayan Enstitülerin öğrencileri ise KPD Sınavında bu tür bir inkardan mahrum bulduklarından daha dezavantajlı bir duruma düşmüşlerdir. Ülkemizde yabancı dil öğrenmenin maddi ve diğer zorluklarını göz önüne aldığımızda bu durumun Anayasamızın eğitimde fırsat eşitliği ilkesine ters düştüğü son derece açık olduğundan Kanunun yürürlük tarihine kadar KPDS şartını yerine getiremeyerek kaydı silinenlerin bu şarttan muaf tutularak af kapsamına alınmaları uygun olacaktır.

Binbir zorluğu aşarak Üniversiteye giren öğrencilerimiz, başta aile efradı olmak üzere çevresi tarafından toplumda her biri bir statüye oturtulur, hem de kendisinden beklenti duyulan insan haline getirilir.

Hangi sebeple olursa olsun üniversitenin 2, 3, 4, 5 inci hatta 6 ncı sınıfında veya master ya da doktora yaparken okuldan ilişkisi kesilmek öğrenciyi, ailesini ve çevresini onarımı mümkün olmayan yıkıma itmektedir.

İşte böyle bir atmosferde gerek sağlık problemleri, gerek ekonomik şartlar, gerekse diğer bir takım sebeplerden dolayı üniversitemizden öğrencilerimizin ilişkisinin kesildiği bir gerçektir.

Sınıf geçme sistemi uygulayan üniversitelerde alttan tek dersi olan öğrencilerin bir üst sınıfa devam edememesi büyük bir zaman kaybına ve öğrencilerin derslerinden dolayısıyla okullarından soğumalarına sebebiyet vermektedir. Halbuki gençlerimizin bir an önce okullarını bitirmesi hem kendileri hem de ülkemiz yararına olacaktır.

Yetişmiş insan gücünün önemi, Devletin bu öğrencilerin yıllarca süren tahsilleri süresince harcadığı paraların, milli gelirin önemli bir kısmını kapsadığı gerçeğinden hareketle bir defaya mahsus

olmak üzere 1992-1993 eğitim-öğretim yılı dahil olmak üzere günümüze kadar hangi sebeple olursa olsun üniversitelerin ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora hazırlık ve ara sınıflarından ilişiği kesilen öğrencilerin bu Kanun hükümlerinden 1999-2000 öğretim yılında yararlanabilmeleri uygun olacaktır.

**ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ MAHMUT GÖKSU VE ONBEŞ ARKADAŞININ TEKLİFİ
2547 SAYILI YÜKSEK ÖĞRETİM KANUNUNA ÜÇ GEÇİCİ MADDE EKLENMESİNE
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 4.11.1981 tarihi ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE 1. – 1996-97 Öğretim yılı başlangıç tarihine kadar Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavına giremeyenler ve Kanunun yürürlük tarihine kadar Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı şartını yerine getiremeyerek kaydı silinen öğrenciler bu şarttan muaf olarak yeniden kayıt yaptırılır.

EK GEÇİCİ MADDE 2. – Bütün Eğitim-Öğretim Kurumlarının (hazırlık ve ara sınıflar dahil bütün sınıflarda) 1992-93 eğitim-öğretim yılından başlamak üzere bu kanunun yayımı tarihine kadar her ne sebeple olursa olsun (kendi isteği ile ayrılanlar dahil) okullarından ilişkilerinin kesilmesine sebep olan bütün dersler için iki sınav hakkı verilir. Sınavlar başvuru tarihinden itibaren iki ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumu tarafından ilan edilir ve uygulanır. Bu sınavlarda başarılı olanlar kayıtları yeniden açılmak suretiyle 44 üncü maddedeki sınırlar içinde öğrenimlerine devam ederler.

EK GEÇİCİ MADDE 3. – Sınıf geçme sistemi uygulayan fakültelerde alt sınıflardan tek dersi olanlara iki sınav hakkı daha verilir.

Ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrencilerin, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde ilgili Yükseköğretim Kurumuna başvurmaları şarttır.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

24.8.1999

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve

Spor Komisyonu

Esas No. : 1/521, 2/128, 2/141, 2/175, 2/225,

2/228, 2/230, 2/235, 2/259, 2/261, 2/268

2/269, 2/276, 2/280

Karar No. : 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca hazırlanarak, 20.8.1999 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve esas komisyon olarak Adalet Komisyonuna, Tali Komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen “Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı” (1/521) ile; Denizli Milletvekili Mustafa Kemal Aykurt’un (2/128), Bursa Milletvekili Teoman Özalp ile Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan’ın (2/141), Bursa Milletvekili Faruk Çelik’in (2/175), Diyarbakır Milletvekili Abdülbaki Erdoğan ve 2 Arkadaşının (2/225), Kayseri Milletvekili Sadık Yakut’un (2/228), Kütahya Milletvekili Seydi Karakuş ve 4 arkadaşının (2/230), İstanbul Milletvekili Mustafa Baş ve 40 arkada-

şının (2/235), Çorum Milletvekili Melek Denli Karaca'nın (2/259), Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle'nin (2/261), Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş'ın (2/268), Ankara Milletvekili Ayşe Gütöçak'ın (2/269), Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün (2/276), Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu ve 15 Arkadaşının (2/280) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkındaki 13 Adet Kanun Teklifleri ve bu tekliflerle ilgili olarak kurulan Alt Komisyon raporu; Komisyonumuzun 24.8.1999 tarihli toplantısında görüşülmüştür. Komisyon toplantısında Hükümeti temsilen Millî Eğitim Bakanı (Bakanlık müşavirleriyle Yükseköğretim Kurulu temsilcisi) ve söz konusu teklif sahipleri hazır bulunmuştur.

Komisyonumuzca konu üzerinde yapılan değerlendirmelerde aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir:

Kanun Tasarısını; Tali Komisyon olarak kendisine havale edildiğinden, İcrtüzüğün 23 üncü maddesi uyarınca, Tasarının "Yükseköğrenim Öğrencilerine Yeni Bir Sınav Hakkı" başlıklı 12 nci maddesini kendi ilgi alanı içinde görmüştür.

Komisyonumuz, konu üzerinde yapılan görüşmelerden sonra, İcrtüzüğün 35 inci maddesi uyarınca, Tasarı ve Teklifleri birbirleriyle ilgili görmüş ve birleştirilerek görüşmüştür. Gerek Tasarı ve gerekse 13 adet Kanun Teklifi ile; hazırlık sınıfı, ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim ve öğretim görürken okudukları kurumlarından her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen öğrencilere yeni bir sınav hakkının tanınması öngörülmektedir. Ayrıca Gülhane Askerî Tıp Akademisinden kaydı silinen öğrencilerin, Yükseköğretim Kuruluna müracaatları halinde sivil top fakültelerine intibaklarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Komisyonumuz, yaptığı çalışmalarda, bir yandan üniversitelerimizdeki eğitim-öğretim kalitesinin düşmemesi, diğer yandan çeşitli sebeplerle okullarından kaydı silinmiş genç nesile, eğitimin ana prensiplerini zedelememek kaydıyla, yeni bir sınav ve devam hakkının tanınmasını uygun görmüştür. Gerek Alt Komisyon ve gerekse Üst Komisyonumuzun yaptığı toplantılarda; 1983 yılından bugüne kadar çıkarılmış olan 9 adet Öğrenci Affı niteliğindeki Kanunlar incelenmiştir. Bu Kanunların Yükseköğretim Kurumlarımızdaki eğitim-öğretime ve öğrencilerimize ne derece faydalı olduğu, bundan sonra çıkarılacak Öğrenci Affı şeklindeki Kanunun ne derece yararlar sağlayabileceği istatistikî rakamlar ve diğer veriler ışığında değerlendirilmiştir. Bunun sonucu olarak yeni bir sınav hakkı tanınması Komisyonumuzda genel kabul görmüştür.

Yapılan bu değerlendirmelerden sonra, Tasarının görüşmelere esas alınması Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Böylece Tasarının Yükseköğrenim öğrencilerine yeni bir sınav hakkı tanınmasını öngören 12 nci maddesi Komisyonumuzca, üzerinde yapılan bir kaç değişiklikle, esas komisyonu olan Adalet Komisyonuna sunulmak üzere, Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Katip
<i>Abdurrahman Kitiçük</i>	<i>Ahmet Kabil</i>	<i>Bekir Ongun</i>
Ankara	Rize	Aydın
Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Nedim Bilgiç</i>	<i>Mahmut Göksu</i>	<i>Akif Gülle</i>
Adıyaman	Adıyaman	Amasya
Üye	Üye	Üye
<i>Ayşe Gütöçak</i>	<i>İrfan Kelç</i>	<i>Abdülbaki Erdoğmuş</i>
Ankara	Çankırı	Diyarbakır

Üye
Bozkurt Yaşar Öztürk
İstanbul
Üye
Güler Arslan
İzmir
Üye
Avni Doğan
Kahramanmaraş

Üye
Bahri Sipahi
İstanbul
Üye
Saffet Başaran
İzmir
Üye
Ömer Ertaş
Mardin
Üye
Mehmet Çiçek
Yozgat

Üye
Perihan Yılmaz
İstanbul
Üye
Seydi Karakuş
Kütahya
Üye
Musa Uzunkaya
Samsun

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Yükseköğretim Öğrencilerine Yeni Sınav Hakkı

MADDE 12. - 1) 1989-1990 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, Yükseköğretim Kurumlarının hazırlık sınıf, ön lisans ve lisans eğitim-öğretim programları ile yüksek okulların herhangi bir sınıfından her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan öğrenciler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten; 1998-1999 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olan öğrenciler ise, ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına başvurmak ve başarısız oldukları bütün dersler için iki sınav hakkı tanımak (tıp fakültesi gibi uygulaması olan derslere, öğrencilerin istemeleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere devam hakkı verilir) suretiyle öğrenimlerine kaldıkları yerden devam ederler. Sınavlar, başvuru süresini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili Yükseköğretim Kurumunca düzenlenip uygulanır. Bu sınavlarda da başarılı olamayanlara başarılı olmadıkları dersler için bir bütünleme hakkı daha verilir. Bütünleme sınavları, ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır. Ara sınıflar dahil not ortalaması sebebiyle sınıf geçemeyen veya mezun olmayan öğrencilere istedikleri üç dersten iki sınav hakkı verilir.

2. (1) numaralı bentte belirtilen eğitim-öğretim yıllarında, lisansüstü öğrenimi görürken her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen ve silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan yahut yönetmeliklerinde öngörülen süreler içinde tamamlamamış olanlara, yeterlilik sınavına girme, yüksek lisans (master) veya doktora tezi hazırlama (yüksek lisans için bir yıl, doktora için iki yıl tez hazırlama süresi verilir.) dahil başarısız oldukları dersler için bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına başvurmak şartıyla iki sınav hakkı tanınır. Bütün derslerden başarılı oldukları halde yönetmeliklerinde öngörülen not ortalamasını tutturamadıklarından yahut yüksek lisans (master) veya doktora sınavına giremediklerinden kaydı silinmiş öğrencilere diledikleri üç dersten iki sınav hakkı tanınır.

3. Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar başarısızlıkları nedeniyle ilişiği kesilmiş olanların, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları top fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler, 2547 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesi ve bu Kanun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

26.8.1999

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/521

Karar No. : 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'ün, Adalet ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun 25.8.1999 tarihli 10 uncu birleşiminde incelenip görüldüğü, gerekçesi uygun görüldükçe maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesiyle "18 Nisan 1999" olarak belirlenen uygulama tarihi, Ülkede ulusal uzlaşma ve barışın temini amacıyla yönelik olarak hazırlanan Tasarının uygulama tarihinin, Millî Bayram tarihi olan 23 Nisan 1999 tarihi olması uygun görülerek "23 Nisan 1999" olarak değiştirilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesinin (1) numaralı bendinin (b) alt bendine 219 uncu maddeden sonra gelmek üzere Türk Ceza Kanununun 383 üncü maddesi, bu madde uyarınca cezalandırılan suçları genel af kapsamı dışına çıkarmak amacıyla ilave edilmiş, 436 nci maddeden sonra yer alan 448 inci maddesi, bu madde ile ilgili suçlar ceza indiriminden yararlandırmak amacıyla (c) bendine 401 inci maddeden sonra ilave edilmiştir.

İera ve İflas Kanununda yer alan suç ve cezalar ile karşılıksız çek düzenleme suçuna ait ceza borçluyu borcunu ödemeye zorlayan yaptırımlardır. Bu cezalar kesinleşmiş olsa dahi borç ödenmekle yada şikayetten vazgeçilmekle ortadan kalkmaktadır. Her iki yasada da yer alan bu cezai hükümler, borcun tahsilatını kolaylaştırmak amacıyla yöneliktir. Bu hükümlerin af kapsamı içine alınması ekonomik kriz nedeniyle de iyice zorlaşan tahsilatları tamamen imkansız hale getirecektir. Özellikle piyasada ödenmeyen çek sayısı hızla artmaktadır. Af söylentisi dahi çeklerin ödenmemesine yol açmaktadır. Bu durum ise ekonomide güvensizliğe, kaosa ve yasadışı yollarla çek tahsilatına yol açacaktır. Söz konusu suçlar ekonomik suçlardır. Suçun cezasını çekmek yada çekmemek suç failinin iradesine bağlıdır. Aksi düşünülürse affın amacına ve genel gerekçesine aykırıdır. Bu düşünceler doğrultusunda, Tasarının 3 üncü maddesine (11) numaralı bentden sonra gelmek üzere eklenen (12) numaralı bent ile "İera ve İflas Kanununda yer alan suç ve cezalar, (13) numaralı bentle karşılıksız çek düzenleme suçuna ait cezalar af kapsamında çıkarılmıştır.

Tasarının 4 üncü maddesinin (1) numaralı bendine, Tasarının 3 üncü maddesine ilave edilen (12) ve (13) numaralı bentlere paralel olarak, (10) numaralı bentden sonra, "(12) ve (13)" numaralı bentler ilave edilmiştir.

Tasarının 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 12 nci maddenin (3) numaralı bendi, (1) ve (2) numaralı bentlere paralel olarak yeniden düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi Yükseköğretim Kurumlarında ve açıköğretim fakültelerinde okuyan erkek öğrencilerin askerlikleri öğretim süresine göre belli bir müddet tecil edilmektedir. Son sınıfta okumakta olup, bir-iki dersi kalan çok sayıda öğrenciye bir yıllık bir süre tanıdığından onlara biran önce kesintiye uğratmadan mezun olma imkanı verececek, aynı zamanda askerlik süreleri de 18 aydan 8 aya inmiş olacaktır. Bu amaç doğrultusunda Tasarının 12 nci maddesine, Yükseköğretim Kurumla-

rının ve açıköğretim fakültelerinin son sınıflarında okuyan tecil süreleri bitmiş öğrencilerin tecillerinin bir defaya mahsus olmak üzere bir yıl daha uzatılacağına ilişkin (4) numaralı bent eklenmiştir.

Avukatlık Kanununda aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hiçbir hizmet ve görevin avukatlık stajı ile birleşmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Ancak, ekonomik şartlar ve kişilerin hayatlarını idame ettirmek zorunluluğundan hareketle, Ülkenin sosyoekonomik gerçekleri karşısında anılan hükmün uygulanması zorlaşmaktadır. Bu nedenle sırf avukatlık stajı ile birleşmeyen diğer işlerde uğraşmaları sebebiyle adları avukatlık veya staj listelerinden silinenlere sadece stajın geçerli olması bakımından bir imkan tanınması ve mağduriyetlerinin önlenmesi amacıyla Tasarıya, 12 nci maddeden sonra 13 üncü madde ilave edilmiştir.

Tasarının yürürlük başlıklı 13 üncü maddesi 14 üncü madde olarak, yürütme başlıklı 14 üncü maddesi 15 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Çeşitli nedenlerle hüküm giymiş insanların, yeniden eski haklarına sahip bireyler olarak topluma kazandırılmasını sağlamak amacıyla hazırlanan Tasarının, kamuoyundaki beklentiler de dikkate alınarak biran önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İçtüzüğü'nün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Emin Karaa</i> Kütahya Katip <i>Mustafa İlimen</i> Edirne	Başkanvekili <i>Turhan Tayan</i> Bursa Üye <i>Adnan Fatin Özdemir</i> Adana	Sözcü <i>Mehmet Nacar</i> Kilis Üye <i>Dengir Mir Mehmet Fırat</i> Adıyaman (Muhallifim) Üye <i>Ali Arabacı</i> Bursa
Üye <i>Ramazan Toprak</i> Aksaray (Muhallifim) Üye <i>Yasin Hatiboğlu</i> Çorum (Söz hakkını saklı muhafefet şerhim ekli)	Üye Aydın Gökmen Balıkesir (Toplantıya katılmadı.) Üye <i>Beyhan Aslan</i> Denizli	Üye <i>Mustafa Kemal Aykurt</i> Denizli (Toplantıya katılmadı.)
Üye <i>Mehmet Sadri Yıldırım</i> Eskişehir (Muhallifim gerekçem eklidir.) Üye <i>A. Nazlı İlicak</i> İstanbul (Muhallifim, gerekçem eklidir.) Üye <i>Sevgi Esen</i> Kayseri (Muhafefet Şerhim eklidir.)	Üye Süleyman Turan Çirkin Hatay (İmzada bulunamadı.) Üye Nazire Karakuş İstanbul (Toplantıya katılmadı.) Üye <i>Cenat Özbilen</i> Kırklareli	Üye <i>İsmail Aydınlı</i> İstanbul Üye Edip Özbaş Kahramanmaraş (İmzada bulunamadı.) Üye <i>İsmail Çevik</i> Nevşehir

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Yaşar Topçu
Sinop

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa
(Bir kısmına muhalifim.)

Üye
Kamer Genç
Tunceli
(Muhafifim)

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Konu: "Bazı Suçların Affına İlişkin Kanun Tasarısı"nın Komisyon metnine karşı muhalefet serhim

Bahse konu tasarı, komisyonumuzda tartışılmış; gerekçesindeki kabul ve felsefeye uygun hale getirilmek üzere muhtelif vesilelerle tadil teklifleri verilmiştir.

Ancak, iktidara mensup üyelerin tartışmaksızın, çözüm aramaksızın, hatta zaman zaman yüksek sesle "Koalisyon protokolü"nü birbirlerine de hatırlatarak blok oy kullanmaları, toplumsal beklentinin gerçekleşmesini engellemiştir.

Tasarı, oy çokluğu ile kabul edilmiş, toplumsal kabule mahzar olamadığını da böylece ispatlamıştır. Toplumsal kabuldensevki gerekçesine apaçık aykırı bulunan tasarıya, bazılarına aşağıya dercettiğim sebeplerden dolayı muhalifim:

1. Adalet Komisyonu, TBMM İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinde belirtilen ihtisas komisyonlarının ikincisidir. Bu önemine uygun çalışmak zorundadır.

Bunun için de her bir üyenin, gerekli istişare ve araştırmayı yapabilmesine imkân verilmelidir.

Parlamentoya niyabetten çalışan komisyon, genel kurula, dörtbaşı mamur bir rapor indirebilmenin tüm yollarını denemelidir.

Bunun için en önemli ihtiyaç zaman ve materyaldir.

Belki başka gelişmiş ülkelerde olmadığı af kanunu çıkarmışız. Yani bu hususta geleneği olan bir parlamentoyuz.

En çok tartışılan 15 Mayıs 1974 tarihli af kanunudur.

Bu kanun Anayasa Mahkemesine götürülmüş, bu suretle de üst yargının "af kanun"larına nasıl baktığı; adalet duygusunun, mâseri vicdanın, eşitlik ilkesinin hangi hallerde zedelendiği hakkında Anayasa yargısı görüşü oluşmuş, lakin incelenmesine imkân bulunamamıştır.

Bilim ve fikir adamları bu tasarıyı zamanında elde edemediği (hemen sevk ve müzakere edilmiş olması dolayısıyla) için kamuoyunun tavrı hem netleşmemiş hem de öğrenilme imkânı bulunamamıştır.

Hem yasal düzenlemelerden anlaşılana, hem de Cumhuriyetin 50 nci Yılı münasebetiyle çıkarılmış olan af kanununun bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesince iptalinden anlaşılmaktadır ki: "af kanun"ları Anayasa ile doğrudan alâkalıdır.

Sırf bu sebepten dolayıdır ki tasarı, ayrıca Anayasa Komisyonuna da havale edilmiş, mezkur komisyon bir de rapor hazırlamıştır. Bu rapor, komisyonumuz çalışmaya başladıktan sonra üyelere dağıtılmak suretiyle, bu raporun incelenmesi engellenmiştir.

Bazısı konuları itibariyle, bazısı da sahipleri itibariyle ayrı olan üç tasarı, altı teklif -ki bunlar kırk yedi sahifedir- in bir kısmı 23.8.1999 günü saat 18:00'de yani bir gün önce; ağırlıklı bölümü ise 24.8.1999 günü saat 15:30'da yani aynı gün; tâli komisyon olan Anayasa Komisyonu ile Millî Eğitim Komisyonu raporları ise toplantı esnasında verilmiştir.

Müzakerelerin makul bir süreye ertelenmesi talebimiz de reddedilmiştir.

Anayasanın 95 inci maddesi, Meclisin İcrtüzüğüne göre çalışacağını amir bulunmaktadır. İcrtüzüğün 26 ncı maddesi, genel kurul olarak gündemli çağrının iki gün öncesinden yapılacağını amirdir.

İç tüzük saat değil, gün esasını getirmiştir. Günüün başluyuşu ile bitişu uygulamalardan bilinmektedir.

Buna göre, hiçbir "zorunluluk" olmadığı halde iki günlük süreye riayet edilmemiş, icrtüzüğün açık hükmü ihlal edilmiş, bu ihlal sebebiyle de Anayasanın 95 inci maddesinin maksadı göz ardı edilmiştir.

Demokrasi, salt bir seçimden, siyasî görüşlerin saflaşmasından ibaret değildir. Asıl demokrasi her fikrin ve görüşün ifade edilebilmesidir.

Anayasanın Başlangıç bölümünde ifadesini bulan: "Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni..." üst kuralına rağmen, temsili demokrasinin gereği olan sağlıklı tartışma, katkıda bulunma ve Millet adına görüş ifade etme imkanı verilmemiştir.

2. Tasarı, "Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısı" başlığı ile takdim edilmiştir.

Bu suretle, bir "af" görüntüsü verilmek istenilmiştir. Halbuki affın ne anlama geldiği, hangi neticeleri doğurması gerektiği TCK'nun 97 ve 98 inci maddelerine sarahaten belirtilmiştir.

Tasarının başlığı ve kamuoyuna takdimi ile muhtevası arasında uyum yoktur.

3. Tasarının içeriği, gerekçesiyle de uyumsuzdur. Genel gerekçesinde; "Sınırlı da olsa genel bir af çıkarılması, geçmiş anlaşmazlıkların unutulmasını, yeni ve sakin bir toplumsal hayata yönelmeyi, toplumla bütünleşmeyi ve genel bir barışmayı sağlayacaktır..." denilmektedir.

Bu tasarı, "genel barışı sağlama" bir yana, kırınglık ve küskünlüğü daha da yaygınlaştırmıştır.

4. "Öte yandan kanunlarda yer alan soyut ve genel kuralların bazen belirli bir olayda yasa koyucunun öngörmediği veya öngörülenden daha şiddetli sonuç verdiği bilinmektedir." tespiti, bu tasarının genel gerekçesinden alınımıştır. Tasarının hem sevindeki düzenleme hem de komisyon raporu gerekçedeki tespite aykındır. Bu sebeple de kabul edilemez.

5. Kanunların yapımında esas alınması gereken "Genellik, Eşitlik, Objektiflik" kurallarının ihlali bu tasarıda sıkça görülmektedir. Bu da maşeri vicdanı rahatsız edecektir.

Nitekim Anayasa Komisyonu 24.8.1999 tarihli olup komisyonumuza gönderdiği raporunun 2 nci sahifesinde; "Bu düzenleme, vicdanları rahatlatmak bir yana, rahatsız edecektir." tespitini yapmıştır.

Söz ve fikir hürriyeti ile ilgili suç ve cezalara gereken afâka gösterilmediği endişesini taşıyan Anayasa Komisyonu mezkur raporunda şu tespiti de yapmıştır; "Af konusundaki düzenlemenin, Anayasaya uygunluk bakımından incelenmesi, söz ve fikir hürriyeti ile ilgili suçların af kapsamına alınması gereklidir. Ancak bu halde onayladığımız uluslararası sözleşmelere uygun hareket edilmiş olacaktır.

Affın gerekçesi siyasîdir. Bu nedenle siyasî suçların da af kapsamına alınması doğru olacaktır."

Anayasanın 25/2 nci maddesinde "Her ne sebeple olursa olsun kimse... düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz" âmir hükmüne yer verildiği gibi; aynı Anayasanın 26/1 mad-

desinde de; "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak yada vermek serbestliğini de kapsar." emredici hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 18-inci maddesinde; "Herkesin, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü vardır" kuralına yer verilmiş, Anayasanın 90-ıncı maddesine göre de bağlayıcılık niteliği kazanmıştır.

Bütün bu düzenlemelerin fikir ve düşünce hürriyetini teminat altına alma çabasından kaynaklandığı kuşkusuzdur. O halde bu tasarı da fikir, düşünce ve bunların ifadesine yönelik suç ve cezaların tüm neticeleriyle birlikte ortadan kaldırarak şekilde düzenlenmeliydi.

6. Eşitlik ilkesi de ihlal edilmiştir.

Kapsama alınan, kapsam dışında bırakılan, kısmî indirimde tabi tutulan, ertelenen suç ve cezaların hangisi neden böyle bir düzenlemeye, dağıtımına tabi tutulmuştur; gerekçede de yoktur, gerekçesi de yoktur.

Bir anlamda, fiiller ve mukadder cezaları değil, failler ve kullandıkları araçlar bu düzenlemede etkili olmuştur.

Mesela TCK'nun 312/2 fıkrası kapsam dışı tutulurken; "Basın ve Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı"nın birinci maddesinde, TCK'nun 312 nci maddesi de dahil, 3713 sayılı kanun, basın ve yayın yoluyla işlenmesi mümkün her tür ve her ağırlıktaki suç ve ceza önce ertelenmekte, üç yıl sonra da ortadan kaldırılmaktadır. Mesela: Şu anda basın yoluyla işlediği suçtan dolayı TCK'na 146 nci maddesinden mahkum 6 kişi bulunmaktadır.

Anlaşılmaktadır ki: Aynı sözleri, bir bilimsel toplantıda yada bir seminerde veya halk huzurunda ifade eden yurttaş TCK'nun 312 nci maddesiyle mahkum edilebilecek ve asla af yada ertelemeden yararlanamayacak, diğer taraftan aynı sözleri, hatta çok daha ağırlı gazete köşesinde, televizyon ekranında çok daha geniş kesimlere duyuracak ve aften "erteleme", sonra da "suçu-cezayı ortadan kaldırma" yoluyla yararlanacaktır.

Bu suretle kanunların "eşitliği, objektifliği, genelliği ilkesi" açıkça ihlal edilmiştir.

Anayasanın onuncu maddesinin; "Herkes dil, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa intiyaz tanınmaz" hükmü açıkça ihlal edildiği gibi İnsan Hakları Evrensel Beyanamesinin 7. nci maddesindeki şu "Kantun önünde herkes eşittir ve farksız olarak kanunun eşit korumasından istifade hakkını haizdir." hükmü de ihlal edilmiştir.

7. Suçların toplumda husule getirdiği infial ve suçlardaki "ahlâki redact" farkı dikkate alınmamış, düşünce açıklama suçları -çağdaş hukuk devletlerinde söz ve düşünce suçu olamaz- af ve erteleme dışında tutulduğu halde, TCK'nun 313 üncü maddesi (suç teşekkülü), 304-305 (cezaevinde isyan çıkarma), 316-317 (sahtekârlık), 369 (yangın çıkarma), 495-499 (yağma, yol kesme, dağa adam kaldırma) cürümlerini irtikâp edenler bile indirimden yararlandırılmışlardır.

Dolayısıyla ne failler arasında ne de fiiller arasında eşitlik ve adalet gözetilmiştir.

8. TCK'nun 312/2 fıkrasının neden kapsam dışı tutulduğuna dair serdedilen gerekçe de, hükümeti temsil eden bakanın açıklamaları da tutarlı ve hukuka uygun değildir.

Tasarının üçüncü madde gerekçesinde şu ifadelere yer verilmiştir; "anayasanın 87 nci maddesinde 14 üncü maddeye yapılan yollama ile genel ve özel af ilanı yetkisi dışında tutulan fiillerden olan; Devletin uluslararası şahsiyetine karşı suçlar"

Anayasanın gönderme yaptığı 14 üncü Maddenin unsurları ile TCK'nun 312 nci maddesinin unsurlarının hiçbir suretle örtüşmediği apaçık ortada, anayasa yapıcının 312 nci maddeyi kastetmediği bilinirken 312 nci maddeyi de Anayasanın 14 üncü maddesi içerisinde mütalaa etme çabasının saiki hukuk olamaz.

Zira Anayasanın 14 üncü Maddesi, Devleti koruma hedefine yöneliktir. TCK'nundaki devlete karşı fiiller "Devletin arsulusal şahsiyyetine karşı eylemler" faslında düzenlenmiştir. 312 nci madde ise, "suç işlemeye tahrik..." faslında yer almıştır, burada korunmak istenilen devlet değil insanlardır.

Nitekim, 1982 Anayasasının 14 üncü maddesinin Danışma Meclisindeki müzakeresinde Anayasa Komisyonu sözcüsü Şener Akyol; "Sayın Başkanım, sayın üyeler:

Sayın Tutum, 'Niçin böyle bir hükmi, bir ceza kanununun hükmünü Anayasaya koydunuz?' dediler.

Herhalde dikkatlerinden kaçmıştır ki, 37 nci maddede de Ceza Kanunumuzda açıkça ifadesini bulan birçok prensip Anayasaya konulmuştur. Anayasalara bazen, ihtiyaç olduğu zaman özel kanunlardaki hükmi anayasal güvenceye kavuşturmak için hüküm konulur.

Yani genelde bir hüküm Ceza Kanununda var diye veya herhangi bir özel kanunda var diye Anayasaya konulmaz diye bir kural yoktur. Aziz Üstadımız Sayın Gözübüyük, bunu burada bütün delilleriyle anlattığı için detayına girip zamanımı almıyorum.

Neden burada Ceza Kanununun ünlü maddelerindeki unsurları koyduğumuza gelince: Komisyonumuz, Anayasada bu maddelerin unsurları olmayınca en olmadık zamanlarda bu maddelerin, bu ceza hukuku, Ceza Kanunu maddelerinin Anayasa Mahkemesine gitmesinden toplumumuzun bugünkü düzeyinde, toplumumuzun bugünkü ihtiyaçları muvacehesinde bir endişe duymuştur. Bunu anayasal bir güvenceye bağlamak istemiştir. Bu, bu kadar basittir. Olaylar önmüzdedir. Bunun üzerine, detayına girerek bazı milli müesseselerin üzerinde fazla konuşulmasını ve bugün artık düşütülmesini tahrik etmek istemiyorum." görüşünü serdetmiştir. Bu açıklamasında "ünlü maddeler"den ve onların unsurlarının 14 üncü Müzâkerede 13 üncü Maddeye nakledildiğinden söz edilmiştir. Bu maddeler hiç şüphesiz 141, 142 nci maddelerdir.

Açıkça anlaşılmaktadır ki, Anayasanın 14 üncü maddesi düzenlenirken TCK'nun o zaman yürürlükte olan 141, 142 nci maddeleri hedeflenmiştir. TCK'nun 312 nci maddesine müzakerelerin hiçbir sayfasında, hiçbir suretle işaret bile edilmemiştir.

Buna rağmen Anayasanın 87 nci maddesi delaletiyle 14 üncü maddesini TCK'nun 312 nci maddelerinin kapsama alınmasını engel görmeye hukuk ve Anayasa yapıcının iradesi mânidir.

Nitekim yukarıda da arzettiğimiz gibi, "Basın Suçlarının Ertelenmesi Tasarısında" 312 nci madde önce ertelenmekte, sonra da ortadan kaldırılmaktadır. Hatta, bekleme süresince fiilin suç oluşu dondurulmakta, bir bakıma askıya alınmaktadır. Böyle bir bir uygulamaya "Kanunsuz suç ve ceza olmaz" kuralına da aykırıdır.

Düzeltilme ve hukuka uygun hale getirme yolundaki taleplerimiz de iktidarın "muhalefet karşılığı" saplantılarıyla reddedilmiştir.

9. Üniversite öğrencilerine getirilen af işarta bağlanarak getirilmiştir. Aftan veya indirimden sonra bazı şartlar benimsenebilir, ancak ön şart, yada dayatma veya şantaj anlamına alınabilecek şartlar konulamaz. Böyle bir genel af düşünülemez.

Arz ettiğim sebeplerle Adalet Komisyonu raporuna muhalifim.

Yasin Hatiboğlu
Çorum

BAZI SUÇ VE CEZALARIN AFFINA İLİŞKİN KANUN TASARISINA

MUHALEFET ŞERHİ

Düşünce suçlarının, af kapsamı dışında tutulması dolayısıyla, kanunu yetersiz buluyorum.

Artık medenî dünyada, düşünce suçu diye bir anlayış mevcut değil. Ülkemiz, özellikle, Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesi ve Terörle Mücadele Yasasının 8 inci maddesi dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki davalarını peşpeşe kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya.

Demokrasinin standardını yükseltmek için, düşünce suçu kavramını terk etmeliyiz.

Anayasanın 87 nci ve 14 üncü maddeleri sebebiyle, TCK'nın 312'nci ve Terörle Mücadele Yasasının 8 inci maddesinin af kapsamı dışında tutulduğu ileri sürülmektedir. O takdirde tıpkı basın yoluyla işlenen suçlar konusunda olduğu gibi, erteleme yoluna gümek mümkündür. Ertelene, af sayılmayacağı için, Anayasanın 14 üncü maddesinde mevcut olduğu ileri sürülen engel böylece aşılabilir.

Düşünce suçundan doğan cezaların infazı ertelenmediği gibi, kamu haklarından mahrumiyete dahi af getirilmemiştir. Hiç değilse, kanunun 11 inci maddesinin 3 üncü bendi şu şekilde değiştirilebilirdi : "Madde 11/3 : 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş olup da, hücrriyeti bağlayıcı cezası 12 yılı aşmayan suçlardan doğan menmu haklar iade edilmiştir."

Böylece Anayasanın 14 üncü maddesi dolayısıyla af kapsamına giremeyen bazı "düşünce suçlarının" en azından siyasi sonuçları bertaraf edilirdi.

312 nci madde bugünkü şeklini 12 Eylül askerî yönetimi döneminde almış, Siyasi Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununa "312'den mahkûmiyet halinde siyasi partilere üye olma ve milletvekili seçilme yasağı" gene aynı dönemde konulmuştur. Bir askerî darbe ürünü olan yasakların halen muhafaza edilmesi, demokrasimizin ayıbıdır. Kaldı ki, çekilen ceza ile hak mahrumiyeti arasında çok büyük bir dengesizlik göze çarpmaktadır. Söz gelimi, Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesinden dolayı sadece 4 ayını hapseden biri, ömür boyu siyasi hapse çarptırılıyor, ancak Türk Ceza Kanununun 121 ve 122 nci maddelerine dayanarak, üç yıl sonunda menmu haklarının iadesini talep edebiliyor.

Bir uzlaşma zeminine dayanması gereken Af Kanunu, hırsızlıktan, cinayete ve çetelere kadar her nevi suçu kapsarken, düşüncesini ifade edenlere karşı ciddi bir önyargı yansıtıyor.

"Atıfette" ayrımcılık yapıldığı, 28 Şubat'ın nabzına göre şerbet verildiği, adil bir tespit ve değerlendirme yerine "Konjonktür Hazretlerine" fazlaca itibar edildiği için affa değil ama muhtevasına karşıyım.

Arz ederim.

26.8.1999

A. Nazlı Ilıcak

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Tasarısının tüzümne dair muhalif görüşümüztü aşağıda arz ederiz.

T.C. Anayasasının 87 nci TBMM'nin görev ve yetkileri başlıklı maddesinde sözü edilen genel ve özel af ilanı yetkisinin ruhu istisnaî (cüz'î) bir yetkidir. Bu yetkinin kullanılması ancak olağüstü durumlarda söz konusudur.

Güntümüzde affı gündeme alacak bir oluşum söz konusu değildir.

Devletin kendisine karşı işlenen suçlarda; toplumsal boyut ve kamusal yarar gözönüne alınarak affın gündeme alınması mazur görülebilir ise de;

Bireylerin birbirlerine karşı işledikleri suçlarda, cezalara ve sonuçlarına devletin müdahale etmesi, toplumsal düzen ve birey hakkı açısından anlaşılabilir değildir.

Kaldı ki, demokrasilerde bireyin hakkı ön plana geçtiği gibi, devletin fonksiyonu da mağduru korumak üzere inşa edilmektedir.

Ayrıca, tasarıda af kapsamına alınan diğer ifadeyle kapsam dışı bırakılan suçlarda bir denge yoktur.

Hukuk devletinde yapılması gereken; tasarı gerekçesinde de belirtildiği üzere amaca uygunluk arzetmeyen TCK düzenlemelerinin ele alınması ve kanun kurallarının sürekliliğinin ve kararlılığının sağlanması esası olmalıdır.

Af, genel af olmadığından ve aynı zamanda; memleketin şartları da uygun olmadığından Af'ın zamanı olmadığı gibi toplumsal bütünlüşmeyi ve toplumsal barışı sağlamaktan uzaktır.

Sevgi Esen
Kayseri

M. Sadri Yıldırım
Eskişehir

Karşı Oyum : Getirilen Af Kanun Tasarısı ile yalnız adli suçların affı öngörülmekte, buna karşı, devlete karşı işlenen özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu da 12 Eylül'den sonra terör ortamına stürüklenen bölgelerinde işlenip işlenmediği belli olmayan yardım ve yataklık suçları af kapsamı dışında bırakılmaktadır.

Af atıfet ise bundan bu kişilerin de yararlandırılması ve ülkede bir barışın sağlanması gerekmektedir.

Bu nedenlerle bu tür düzenlemeye karşıyım.

Kamer Genç
Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

BAZI SUÇ VE CEZALARIN AFFINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, Cumhuriyetin 75 inci yılı nedeniyle bazı suç ve cezaların affına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — 18 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş suçlardan :

1. İlgili kanun maddesinde öngörülen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı oniki yılı geçmeyen suçlar ile birlikte veya yalnız para cezasını yahut kamu hizmetinden yasaklanma veya bir meslek veya sanatın yapılmaması, işyerinin kapatılması veya müsadere cezasını gerektiren suçlar ve mahkemelerden başka merciler tarafından verilen para cezasını gerektiren fiiller hakkında takibat yapılmaz.

2. (1) numaralı bentte belirtilen suçlardan dolayı oniki yıl veya daha az şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezaya yahut böyle bir ceza ile birlikte veya yalnız para cezasına mahkûm olanlar yahut mahkemelerden başka merciler tarafından haklarında para cezası verilenler, fer'î ve mütemmim cezalarıyla, ceza mahkûmiyetlerinin bütün sonuçlarını da kapsamak üzere affedilmişlerdir.

Bu Kanundan yararlanan subay, astsubay, uzman erbaş ve uzman jandarmalardan ilişiği kesilmiş olanlar, muvazzaf olarak tekrar Silahlı Kuvvetlerde hizmete alınamazlar. Askerî öğrenciler tekrar askerî öğrenciliğe dönemezler.

Kapsam dışında kalan suçlar

MADDE 3. — 1) 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun :

a) 125 ila 157, 161, 162, 168, 169, 171, 172 nci maddelerinde ve 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında,

b) 202, 205, 209, 211 ila 214, 216 ila 219, 403 ila 408, 414 ila 418, 423, 429 ila 431, 435, 436, 448 ila 450 ve 503 ila 506 nci maddelerinde,

c) 208, 232 ila 234, 243, 264, 278, 296, 304, 305, 311 inci maddelerinde, 312 nci maddesinin birinci fıkrasında, 312/a, 313 üncü maddelerinde, 314 üncü maddesinin birinci fıkrasında, 316, 317, 323, 324, 332 ila 334, 336, 339 ila 349, 350 ila 357, 366, 367, 369, 370, 372, 382, 384 ila 386, 388, 390 ila 392, 394 ila 397, 400, 401, 495 ila 499, 517, 525/b ve 525/c maddelerinde,

2. Firar, izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya veya saklı bulunma suçları hariç olmak üzere 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununda,

3. 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun :

a) 30 uncu maddesinde,

b) 26 ila 29, 33 ve 36 nci maddelerinde,

4. 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda,

5. 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde,

6. 6831 sayılı Orman Kanununun 91 ila 94, 104 ila 114 üncü maddelerinde,

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

BAZI SUÇ VE CEZALARIN AFFINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

Amaç

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş suçlardan :

1. İlgili kanun maddesinde öngörülen şahsi hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı oniki yılı geçmeyen suçlar ile birlikte yalnız para cezasını yahut kamu hizmetinden yasaklanma veya bir meslek veya sanatın yapılmaması, işyerinin kapatılması veya mülsadere cezasını gerektiren suçlar ve mahkemelerden başka merciler tarafından verilen para cezasını gerektiren fiiller hakkında takibat yapılmaz.

2. (1) numaralı bentte belirtilen suçlardan dolayı oniki yıl veya daha az şahsi hürriyeti bağlayıcı bir cezaya yahut böyle bir ceza ile birlikte veya yalnız para cezasına mahkûm olanlar yahut mahkemelerden başka merciler tarafından haklarında para cezası verilenler, fer'i ve mütemmin cezalarıyla, ceza mahkûmiyetlerinin bütün sonuçlarını da kapsamak üzere affedilmişlerdir.

Bu Kanundan yararlanan subay, astsubay, uzman erbaş ve uzman jandarmalardan ilişiği kesilmiş olanlar, muvazzaf olarak tekrar Silahlı Kuvvetlerde hizmete alınmazlar. Askerî öğrenciler tekrar askerî öğrenciliğe dönemezler.

Kapsam dışında kalan suçlar

MADDE 3. — 1) 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun :

a) 125 ila 157, 161, 162, 168, 169, 171, 172 nci maddelerinde ve 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında,

b) 202, 205, 209, 211 ila 214, 216 ila 219, 383, 403 ila 408, 414 ila 418, 423, 429 ila 431, 435, 436, 449, 450 ve 503 ila 506 nci maddelerinde,

c) 208, 232 ila 234, 243, 264, 278, 296, 304, 305, 311 inci maddelerinde, 312 nci maddesinin birinci fıkrasında, 312/a, 313 üncü maddelerinde, 314 üncü maddesinin birinci fıkrasında, 316, 317, 323, 324, 332 ila 334, 336, 339 ila 349, 350 ila 357, 366, 367, 369, 370, 372, 382, 384 ila 386, 388, 390 ila 392, 394 ila 397, 400, 401, 448, 495 ila 499, 517, 525/b ve 525/c maddelerinde,

2. Firar, izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya veya saklı bulunma suçları hariç olmak üzere 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununda,

3. 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun :

a) 30 uncu maddesinde,

b) 26 ila 29, 33 ve 36 nci maddelerinde,

4. 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda,

5. 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde,

6. 6831 sayılı Orman Kanununun 91 ila 94, 104 ila 114 üncü maddelerinde,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

7. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 inci maddesinde,

8. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda,

9. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda,

10. 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 7 nci maddesinde,

11. Vergi, resim ve harçlara ilişkin kanunlarda yer alan suçlar, 2 nci maddenin kapsamı dışındadır.

Öğrenci affı hariç olmak üzere, daha önce bir aftan yararlanmış yeniden suç işleyenler, bu kanun hükümlerinden yararlanamazlar.

Ceza indirimi

MADDE 4. — 18 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş;

1. 3 üncü maddenin (1) numaralı bendinin (a) ve (b) alt bentleri ile (3) numaralı bendinin (a) alt bendinde ve (4), (6), (8), (9) ve (10) numaralı bentlerinde belirtilen suçlar hariç, (1) numaralı bendinin (c) alt bendi ile (3) numaralı bendinin (b) alt bendi ve diğer bentlerinin kapsamına giren suçlardan :

a) Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilenlerin cezaları otuz yıl ağır hapis cezasına çevrilir.

b) Müstakilen; diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilenlerin şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalarının üçte biri, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmiş olup onsekiz yaşını bitirmemiş olanların şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalarının üçte ikisi; para cezalarının yarısı infaz olunmaz.

2. 3 üncü maddede belirtilen suçlar hariç, diğer suçlardan :

a) Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilenlerin cezaları yirmidört yıl ağır hapis cezasına çevrilir.

b) Müstakilen; oniki yıldan fazla şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilenlerin şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalarının oniki yılı, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmiş olup onsekiz yaşını bitirmemiş olanların şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalarının onsekiz yılı; para cezalarının tamamı infaz olunmaz.

İçtima

MADDE 5. — Bu Kanunun uygulanmasında içtima hükümleri dikkate alınmaz. Ancak, bu Kanundan faydalananların mahkûmiyetlerinin toplamı, içtima hükümlerinin uygulanmasıyla verilmiş veya verilebilecek ceza miktarını geçemez.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

7. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 inci maddesinde,

8. 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda,

9. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda,

10. 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 7 nci maddesinde,

11. Vergi, resim ve harçlara ilişkin kanunlarda,

12. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 331 ila 345/b maddelerinde,

13. 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun 16/1 maddesinde

yer alan suçlar, 2 nci maddenin kapsamı dışındadır.

Öğrenci affı hariç olmak üzere, daha önce bir aften yararlanıp yeniden suç işleyenler, bu Kanun hükümlerinden yararlanamazlar.

Ceza indirimi

MADDE 4. — 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş;

1. 3 üncü maddenin 1 numaralı bendinin (a) ve (b) alt bentleri ile (3) numaralı bendinin (a) alt bendinde ve (4), (6), (8), (9), (10), (12) ve (13) numaralı bentlerinde belirtilen suçlar hariç, (1) numaralı bendinin (c) alt bendi ile (3) numaralı bendinin (b) alt bendi ve diğer bentlerinin kapsamına giren suçlardan :

a) Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilenlerin cezaları otuz yıl ağır hapis cezasına çevrilir.

b) Müstakilen; diğer şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilenlerin şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının üçte biri, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmiş olup onsekiz yaşını bitirmemiş olanların şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının üçte ikisi; para cezalarının yarısı infaz olunmaz.

2. 3 üncü maddede belirtilen suçlar hariç, diğer suçlardan :

a) Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilenlerin cezaları yirmidört yıl ağır hapis cezasına çevrilir.

b) Müstakilen; oniki yıldan fazla şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilenlerin şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının oniki yılı, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmiş olup, onsekiz yaşını bitirmemiş olanların şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalarının onsekiz yılı; para cezalarının tamamı infaz olunmaz.

İçtima

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Ertelene

MADDE 6. — Bu Kanun hükümlerinden faydalananlardan haklarında henüz kamu davası açılmamış olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten; tutuklu veya hükümlüler ise, salıverilme tarihinden itibaren üç yıl içinde, taksirli suçlar hariç, uzun süreli şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaı gerektiren bir cürüm işledikleri takdirde haklarında kamu davası açılır yahut daha önce verilmiş şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaları ile para cezalarının infaz edilmemiş kısımları infaz olunur.

Küçükler

MADDE 7. — 3 üncül maddenin (1) numaralı bendinin (a) ve (b) alt bentleri ile (3) numaralı bendinin (a) alt bendinde ve (4), (6), (8), (9) ve (10) numaralı bentlerinde yer alan suçlar hariç, suçun işlendiği tarihte onbeş yaşını bitirmemiş olanlar hakkında takibat yapılmaz; daha önce hükmedilmiş cezalar ise, fer'î ve mütemmin cezalarıyla ceza mahkûmiyetlerinin bütün sonuçlarını kapsamak üzere affedilmiştir.

Fırar edenler, izin tecavüzünde bulunanlar, yoklama kaçağı, bakaya ve saklı olanlar

MADDE 8. — 1. Herhangi bir suç nedeniyle haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunup da firar halinde olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yurtiçinde üç ay; yurtdışında ise altı ay içinde resmî mercilere başvurup teslim olmadıkları takdirde bu Kanun hükümlerinden yararlanamazlar.

2. Kıtasından veya görev yerinden izinsiz uzaklaşmış veya izin süresini özlürsüz geçirmiş olanlar ile yoklama kaçağı, bakaya veya saklı bulunanlar, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yurtiçinde üç ay; yurtdışında ise altı ay içinde, resmî mercilere başvurup teslim olmak şartıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Müsadere ve kişisel haklar

MADDE 9. — 1. Bu Kanun hükümleri, bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve memlekete sokulması suç oluşturan eşyanın müsadere edilmesine engel değildir. Bunlar dışındaki eşyalar, ithalde alınan gümrük ve diğer vergi ve resimler ile ardiye ücretleri ve sair masrafların ödenmesi halinde sahiplerine verilir.

2. Bu Kanun hükümleri, kapsamındaki suçlardan dolayı öne sürülebilecek kişisel hak taleplerini etkilemez.

Adli sicil kayıtları

MADDE 10. — Genel akla tamamen ortadan kalkan mahkûmiyet hükümlerine ait sicil kayıtları adli sicilden çıkarılır. Aynı nitelikteki cezalara ait işlerden sicil tesis edilmemiş olanlar için sicil kaydı tesis edilmez.

Bu maddede öngörülen işlemlerin uygulanmasına ilişkin hususlar, Adalet Bakanlığınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Salıverilme işleri ve sonuçları

MADDE 11. — 1. Bu Kanun hükümlerinden faydalanan tutuklu ve hükümlülerin salıverilme işleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yirmi gün içinde tamamlanır. Henüz salıverilme şartları mevcut olmayanlar, bu şartların oluştuğu tarihte salıverilirler.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Ertelene

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Küçükler

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Firar edenler, izin tecavüzünde bulunanlar, yoklama kaçağı, bakaya ve saklı olanlar

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Müsadere ve kişisel haklar

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Adli sicil kayıtları

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Salıverilme işleri ve sonuçları

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Etiği Metin)

2. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun geçici 1 inci maddesinin (a) ve (b) bentleri, aynı neviden verilen cezalar, bunların sayısı ne olursa olsun tek bir ceza gibi infaz edilecek şekilde uygulanır.

3. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce şartla salıverilenler ile bu Kanunun hükümlerinden faydalanarak salıverilenler, salıverilme tarihinden itibaren üç yıl içinde iyi hâl gösterdikleri takdirde, Türk Ceza Kanununun 121 ve 122 nci maddeleri gereğince memnu haklarının iadesini talep edebilirler.

Yükseköğrenim öğrencilerine yeni sınav hakkı

MADDE 12. — 1) 1989-1990 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, Yükseköğretim Kurumlarının hazırlık sınıfı, ön lisans ve lisans eğitim-öğretim programları ile yüksek okulların herhangi bir sınıfından her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan öğrenciler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten, 1998-1999 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olan öğrenciler ise, ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmak ve ilgili Yükseköğretim Kurumunun mevzuat gereğince aradığı kurallara uymak şartıyla, başarısız oldukları bütün dersler için iki sınav hakkı tanımak suretiyle öğrenimlerine kaldıkları yerden devam ederler. Sınavlar, başvuru süresini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yükseköğretim kurumunca düzenlenip uygulanır. Bu sınavlarda da başarılı olamayanlara başarılı olmadıkları dersler için bir bütünlüme hakkı daha verilir. Bütünlüme sınavları, ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır.

2. (1) numaralı bentte belirtilen eğitim-öğretim yıllarında, lisansüstü öğrenimi görürken her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan yahut yönetmeliklerinde öngörülen süreler içinde öğrenimlerini tamamlayamamış olanlara, yeterlik sınavına girme, yüksek lisans (master) veya doktora tezi dahil başarısız oldukları dersler için bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına başvurmak ve ilgili Yükseköğretim Kurumunun mevzuat gereğince aradığı kurallara uymak şartıyla iki sınav hakkı tanınır. Bütün derslerden başarılı oldukları halde yönetmeliklerinde öngörülen not ortalamasını tutturamadıkları yahut yüksek lisans (master) veya doktora sınavına giremediklerinden kaydı silinmiş olan öğrencilere diledikleri üç dersten iki sınav hakkı tanınır.

3. Gülhane Askerî Tıp Akademisinde okurken bu Kanunun yayımı tarihine kadar başarısızlıkları nedeni ile ilişiği kesilmiş olanların, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültelerince intibakları yapılır ve bu öğrenciler, 2547 sayılı Kanunun geçici 40 inci maddesi ve bu Kanun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yükseköğrenim öğrencilerine yeni sınav hakkı

MADDE 12. — 1) 1989-1990 eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, Yükseköğretim Kurumlarının hazırlık sınıfı, ön lisans ve lisans eğitim-öğretim programları ile yüksek okulların herhangi bir sınıfından her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan öğrenciler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten, 1998-1999 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olan öğrenciler ise, ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili yükseköğretim kurumlarına başvurmak ve ilgili Yükseköğretim Kurumunun mevzuat gereğince aradığı kurallara uymak şartıyla, başarısız oldukları bütün dersler için iki sınav hakkı tanımak suretiyle öğrenimlerine kaldıkları yerden devam ederler. Sınavlar, başvuru süresini izleyen iki ay içinde yapılacak şekilde ilgili yükseköğretim kurumunca düzenlenip uygulanır. Bu sınavlarda da başarılı olamayanlara başarılı olamadıkları dersler için bir bütünleme hakkı daha verilir. Bütünleme sınavları, ilk sınavı izleyen iki ay içinde yapılır.

2. (1) numaralı bentte belirtilen eğitim-öğretim yıllarında, lisansüstü öğrenimi görürken her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan yahut yönetmeliklerinde öngörülen süreler içinde öğrenimlerini tamamlamamış olanlara, yeterlik sınavına girme, yüksek lisans (master) veya doktora tezi dahil başarısız oldukları dersler için bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde ilgili Yükseköğretim Kurumlarına başvurmak ve ilgili Yükseköğretim Kurumunun mevzuat gereğince aradığı kurallara uymak şartıyla iki sınav hakkı tanınır. Bütün derslerden başarılı oldukları halde yönetmeliklerinde öngörülen not ortalamasını tutturamadıkları yahut lisans (master) veya doktora sınavına giremediklerinden kaydı silinmiş olan öğrencilere diledikleri üç dersten iki sınav hakkı tanınır.

3. (1) numaralı bentte belirtilen eğitim-öğretim yılından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, Gülhane Askeri Tıp Akademisinden yargıya intikal etmiş disiplin suçu nedeniyle ilişiği kesilenler hariç, her ne sebeple olursa olsun kaydı silinen veya silinme durumuna gelen veya kendi isteğiyle ayrılan öğrenciler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten; 1998-1999 eğitim-öğretim yılı sonunda ilişiği kesilecek olan öğrenciler ise, ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren iki ay içinde başvurdukları takdirde Yükseköğretim Kurulunca okuyacakları tıp fakülteleri belirlenir. Belirlenen tıp fakültesinin mevzuat gereğince aradığı kurallara uymak şartıyla intibakları yapılacak olan bu öğrenciler, 2547 sayılı Kanunun geçici 40 nci maddesi ile bu Kanun hükümlerinden diğer öğrenciler gibi yararlanırlar.

4. Yükseköğretim Kurumlarında ve Açıköğretim Fakültesinin son sınıflarında okuyan, tecil süreleri bitmiş öğrencilerin tecilleri bir defaya mahsus olmak üzere bir yıl daha uzatılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 13. — 23 Nisan 1999 tarihinden önce, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 11 inci maddesi hükümlü uyarınca, avukatlık ve avukatlık stajıyla birleşmeyen diğer işlerde bulunulması sebebine dayanılarak, yapmış oldukları stajın geçerli sayılmamasından dolayı aynı Kanunun 72 nci maddesinin (b) bendi uyarınca adları baro levhasından silinmiş bulunanlarla staj bitim belgesi almış oldukları halde aynı sebeple baro levhasında yazılma istemleri reddedilenler, levhaya yazılmalarına dair baro yönetim kurulu kararları Adalet Bakanlığınca onaylanmayanlar veya baro levhasına yazılmamış olanlar, başvurdukları takdirde avukatlıkla birleşmeyen işlerinden ayrılmış olmaları ve başkaca engellerin bulunmaması kaydıyla baro levhasına yazılırlar. Bu şekilde avukatlık stajı yaptıktan sonra baro levhasına yazılmış bulunanları da avukatlıkla birleşmeyen bir işle uğraşmalarını ve başkaca engelleri bulunmaması şartı ile kayıtları silinmez. Adları staj listesinden silinenler, avukatlıkla birleşmeyen işlerinden ayrılmış oldukları ve başkaca engelleri bulunmadığı takdirde bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde başvurmaları halinde yeniden staj listesine yazılırlar ve silme kararından önce yaptıkları staj geçerli sayılarak stajlarına devam ederler. Bunlardan adları staj listesinden silinmesi gerekenler hakkında başkaca engelleri yoksa silme işlemi yapılmaz.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce avukatlıkla bağdaşmayan bir işle uğraştıkları sırada avukatlık stajını yapan veya yapmakta bulunanlar hakkında;

- a) Cezai takibat yapılmaz.
- b) Daha önce başlamış olan takibatlar durdurulur.

Hükümlenen cezalar ceza mahkûmiyetlerinin sonuçlarını da kapsamak üzere affedilmiştir.

Bu suretle cezaları bütün sonuçlarıyla affedilmiş olan avukat ve avukat stajyerleri hakkında, bu mahkûmiyetlerine dayanılarak Avukatlık Kanununun avukatlığa kabul edilmemeye ve ruhsatnameleri geri alınmak suretiyle iptal ve adları bir daha yazılmamak üzere levhadan silinmeye dair hükümleri uygulanmaz.

(Hükümetin Teklif Ettığı Metin)

Yürürlük

MADDE 13. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit

Başbakan

Dev. Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	En. ve Tab. Kay. Bak. ve Başb. Yrd.
<i>D. Bahçeli</i>	<i>H. H. Özkan</i>	<i>M. C. Erşimer</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>R. Önal</i>	<i>Prof. Dr. T. Toskay</i>	<i>M. Keçeciler</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. Ş. S. Gürel</i>	<i>S. Somuncuoğlu</i>	<i>Y. Yalova</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Yılmaz</i>	<i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i>	<i>R. K. Yücelen</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Gemici</i>	<i>Prof. Dr. Ş. Üzenmez</i>	<i>E. S. Gaydalı</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>F. Ünlü</i>	<i>Prof. Dr. A. Çay</i>	<i>M. A. İrtemişlik</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>Prof. Dr. H. S. Türk</i>	<i>S. Çakmaköğlu</i>	<i>S. Tantan</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>İ. Cem</i>	<i>S. Oral</i>	<i>M. Bostancıoğlu</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>K. Aydın</i>	<i>Doç. Dr. O. Durmuş</i>	<i>Prof. Dr. E. Öksüz</i>
Tarım ve Köyişleri Bakanı	Çalışma ve Sos. Gtlv. Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>Prof. Dr. H. Y. Gökalp</i>	<i>Y. Okuyan</i>	<i>A. K. Tanrıku</i>
Kültür Bakanı	Turizm Bakanı	Orman Bakanı
<i>M. İ. Talay</i>	<i>E. Mumcu</i>	<i>Prof. Dr. N. Çağan</i>
	Çevre Bakanı	
	<i>F. Aytekin</i>	

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 14. — Tasarının 13 üncü maddesi 14 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 15. — Tasarının 14 üncü maddesi 15 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

